

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління оборотним капіталом підприємства

за матеріалами ПрАТ «Дитячий світ Київ», м. Київ

Студента
2 курсу 1 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»
денної форми навчання

Геблера
Олександра
Вікторовича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Мельник Вікторія
Володимирівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ, ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»	18
2.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства	18
2.2. Аналіз обсягу та структури оборотного капіталу підприємства	26
2.3. Оцінювання ефективності використання оборотного капіталу підприємства	35
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»	50
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Прискорення оборотності оборотного капіталу – одне з ключових завдань підприємств у сучасних умовах здійснення економічної діяльності. Основними шляхами щодо ефективності використання оборотного капіталу є: впровадження економічно обґрунтованих норм запасів; розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення, комплексна автоматизація операційного процесу, впровадження інновацій та прогресивних технологій, збільшення питомої ваги продукції, що користується попитом, а також безперервний процес управління дебіторською заборгованістю за товари роботи та послуги.

Наслідки порушення операційного циклу на підприємствах спричинені COVID 19, спонукають їх оцінювати ризик постачальників, створювати внутрішні групи реагування з метою забезпечення обміну інформацією з ключовими учасниками операційної діяльності, інформування партнерів про зміни у ланцюгах постачання, постійно оцінювати зміни в попиті на продукцію, що сприятиме оптимізації формування структури оборотних активів, налагоджувати процес управління оборотним капіталом з метою збереження платоспроможності та ліквідності оборотних активів підприємства, що є вкрай актуальним в сучасних умовах господарювання.

Питання сутності оборотного капіталу було неодноразово та всебічно розглянуто багатьма вітчизняними вченими, зокрема: І.О. Бланком, А.А. Мазаракі, А.М. Поддєрьогіним, В.В. Ковальовим, М.Д. Білик, Л.Д. Буряком, Н.Л. Марусяк, М.Н. Крейніною, Ю.А. Арутюновим, Т.В. Дробошевською, Л.М. Фільштейном, тощо, а також зарубіжними: Джейм К. Ван Хорн, Бригхем Є.Ф., Ченг Ф. Лі, Фіннерті Дж. І., Холт Р.Н., Джон М. Вахович та ін.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей управління оборотним капіталом підприємства та обґрунтування пропозицій щодо оптимізації його структури.

Відповідно до встановленої мети було сформульовано та вирішено наступні завдання:

- визначити теоретико-методичні основи управління оборотним капіталом підприємства;
- здійснити аналіз обсягу та структури оборотного капіталу підприємства;
- провести оцінку ефективності формування та використання оборотного капіталу підприємства;
- здійснити систематизацію та кількісну оцінку факторів, що впливають на ефективність використання оборотного капіталу підприємства;
- обґрунтувати планові обсяги та структуру оборотного капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління оборотним капіталом підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні засади управління оборотним капіталом підприємства та напрямки його удосконалення в сучасних умовах господарювання.

Емпіричною базою дослідження є приватне акціонерне товариство «Дитячий світ Київ», яке зареєстровано за адресою: м. Київ, вул. Малишка буд. 3. Основним видом діяльності підприємства за КВЕД є: 47.19: Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах та інші; 93.29: Організування інших видів відпочинку та розваг; 56.10: Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування; 68.20: Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Чистий дохід підприємства у 2020 році становив 20000 тис. грн, обсяг чистого прибутку – 13000 тис. грн, обсяг активів станом на 01.01.2020 року складає 46000 тис. грн, а обсяг власного капіталу – 2800 тис. грн.

Методи дослідження. З метою отримання обґрунтованих висновків у процесі написання випускної кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові методичні прийоми (аналіз, синтез, індукція і дедукція),

економіко-статистичні методи (порівняння, групування, аналіз динамічних рядів, графічний метод), економіко-математичні методи (моделювання).

Практичне значення результатів проведеного дослідження спрямоване на використання конкретних методик щодо оптимізації структури оборотного капіталу підприємства, а також обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на удосконалення їх планування та обґрунтування показників підвищення ефективності його використання у плановому періоді на ПрАТ «Дитячий світ Київ».

Теоретико-методологічною основою випускної кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Інформаційну базу дослідження складають офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, а також фінансової звітності ПрАТ «Дитячий світ».

За результатами дослідження було опубліковано статтю на тему «Економічна сутність та класифікація оборотного капіталу підприємства», яка увійшла у збірник наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка і фінанси підприємства» (К.: КНТЕУ, 2020 р. – Ч. 2. – с. 73).

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 88 сторінках комп'ютерного тексту, містить 9 ілюстрацій, 29 таблиць, 10 додатків, список використаних джерел налічує 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Процес здійснення економічної діяльності підприємствами неодмінно передбачає формування та використання оборотного капіталу. В цьому контексті надзвичайно актуальною є політика управління оборотним капіталом, яка забезпечує безперервність операційного процесу, ефективність фінансової діяльності, ліквідність оборотних активів, платоспроможність та величину фінансового циклу підприємства.

Щодо тлумачення економічної сутності поняття «оборотний капітал», то тут єдиної думки серед науковців не існує, оскільки з одного боку маємо неоднорідність термінології, з іншого – необхідно визначити роль оборотного капіталу в існуючих умовах господарювання, а також його значення в забезпеченні ефективного функціонування підприємства.

Термін «оборотний капітал» походить від англійського поняття «circulating capital». Для української економіки така термінологія є відносно новою, оскільки більш вживаними є поняття «оборотні активи», «оборотні засоби», «поточні активи», «оборотні кошти» тощо, хоча деякі науковці ці поняття ототожнюють і використовують в своїх працях як синоніми [48].

Вперше трактування поняття «капітал» запропонував Адам Сміт, засновник класичної англійської школи політекономії, який вважав, що це «сукупність тих запасів, від яких очікується одержання прибутку та які використовуються для подальшого виробництва продукції», а щодо оборотного капіталу зазначав, що його «складено з товарів, які приносять власникам прибуток, якщо їх продають протягом виробничого циклу» [1].

На основі систематизації значної кількості трактувань позицій науковців, які присвячували свої праці розкриттю сутності оборотного капіталу, розглянемо основні визначення даної економічної категорії.

Мазаракі А.А. [27] вважає, що оборотний капітал це – сукупність матеріальних та грошових цінностей, що знаходяться у постійному

кругообігу, змінюють свою матеріальну форму протягом операційного циклу та переносять свою вартість на товари, що реалізує підприємство.

На думку Бланка І.О. [1] оборотні активи – сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну діяльність і повністю споживаються протягом одного операційного циклу.

Поддєрьогін А.М. [39] трактує оборотний капітал як кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди й у фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку.

В своїх працях Кулішов В.В. [47] оборотний капітал (оборотні засоби) визначає як частину продуктивного капіталу, вартість якого в процесі споживання цілком переноситься на продукт і повертається до підприємця в грошовій формі протягом кожного кругообігу капіталу.

Дробошевська Т.В., Фільштейн Л.М. [17] вважають, що оборотний капітал – це грошові кошти, вкладені в оборотні засоби і засоби обігу для того, щоб забезпечити процес виробництва й реалізації продукції і за сприятливих умов отримати прибуток.

Гриньова В.М., Коюда В.О. [36] характеризують оборотний капітал як кошти, що обслуговують процес господарської діяльності, які беруть участь одночасно і в процесі виробництва, і в процесі реалізації продукції.

В наукових роботах Арутюнова Ю.А. [35] бачимо, що оборотний капітал – це інвестиції в поточні активи, які називають також оборотними коштами. Особливістю оборотного капіталу є те, що він не витрачається, а авансується, що припускає повернення коштів після кожного виробничого циклу, що включає виробництво продукції, її реалізацію, одержання виручки.

Аранчій В.І. [41] дійшов висновку, що обігові кошти (оборотний капітал) – це кошти, витрачені на придбання чи виготовлення оборотних активів підприємства, які необхідні для забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції та отримання прибутку.

За Крейніною М.Н. [23] оборотний капітал – це мобільна частина майна підприємства, тобто вся вартість оборотних активів, які при

нормальних умовах роботи протягом року перетворюються в грошові кошти в результаті отримання виручки від реалізації, обігу цінних паперів та ін.

Ковальов В.В. та Русак Н.О. [12] переконані, що оборотний капітал належить до мобільних активів підприємства, які є грошовими коштами або можуть бути перетворені в них протягом року або виробничого циклу.

Льєнкова С.Д. [16] дає визначення оборотному капіталу як фінансовим ресурсам, вкладеним в об'єкти, які фірма використовує або в рамках одного відтворювального циклу, або в рамках відносно короткого періоду часу.

Білик М.Д. [28] формулює, що оборотні активи – група мобільних активів із періодом використання до року, які обслуговують операційну діяльність підприємства й унаслідок високого рівня їх ліквідності мають забезпечувати його платоспроможність за фінансовими зобов'язаннями.

Зарубіжні науковці Ченг Ф. Лі та Фіннерті Джозеф І. [40] пояснюють сутність оборотного капіталу як відображення в доларах поточних активів організації, які містять грошові кошти, цінні папери, що легко реалізуються, товарно-матеріальні запаси та дебіторську заборгованість.

Джейм К. Ван Хорн, Джон М.Вахович [13, 37] коротко характеризують оборотний капітал як сукупність чистого оборотного капіталу та бруто-оборотного капіталу; а Брігхем Є.Ф. [3] переконаний, що оборотний капітал – це інвестиція фірми у короткострокові активи – готівку, ліквідні цінні папери, товарно-матеріальні запаси і рахунки дебіторських заборгованостей; тоді як Холт Р.Н. [35] вважає, що оборотний капітал – активи, які можуть бути переведені в готівку протягом одного року.

Розглянувши визначення та підходи провідних науковців до поняття «оборотний капітал», спробуємо сформулювати власне бачення сутності цієї економічної категорії. Отже, на нашу думку оборотний капітал підприємства можна тлумачити як сукупність коштів, майна, інвестицій, інших ресурсів, що вкладені в оборотні активи з метою забезпечення їх безперебійного кругообігу, ефективного використання та забезпечення прибуткового здійснення економічної діяльності протягом короткострокового періоду часу.

Для аналізу та прийняття управлінських рішень важливе значення мають класифікаційні ознаки розподілу оборотного капіталу, що сформовані в процесі діяльності й конкуренції суб'єктів господарювання, а саме [29]:

1. За **елементами** оборотний капітал поділяють на: запаси; дебіторська заборгованість; поточні фінансові інвестиції; грошові кошти тощо.
2. За **характером фінансових джерел**: валові оборотні активи, загальний обсяг яких сформований за рахунок власних і залучених коштів; чисті оборотні активи, що утворені як за рахунок власних коштів підприємства, так і його довгострокових зобов'язань; власні оборотні активи формуються виключно за рахунок власних коштів.
3. За **видом діяльності**: операційний капітал; фінансовий капітал; капітал для надзвичайних подій.
4. За **періодом функціонування**: постійна частина оборотних активів – представляє собою незмінну частину їх розміру, яка не залежить від сезонних чи інших коливань виробництва і не пов'язана з формуванням виробничих запасів, їх цільовим призначенням; змінна частина оборотних активів – коливається відповідно до сезонних змін обсягу виробництва і реалізації продукції, необхідністю формування в окремі періоди господарської діяльності запасів сезонного зберігання.
5. За **ступенем планування й контролю**: нормовані оборотні активи – елементи оборотних засобів, мінімальні запаси яких можуть бути розраховані з достатнім ступенем точності: виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція на складі, витрати майбутніх періодів; ненормовані – ті елементи оборотних засобів, мінімальні запаси яких буває складно визначити.
6. За **ступенем ризику** вкладення оборотного капіталу: з мінімальним ризиком вкладення (грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення); малим ризиком вкладення (дебіторська несумнівна заборгованість, виробничі запаси, крім неліквідних, залишки готової продукції й товарів); із середнім ризиком вкладення (малоцінні

швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, видатки майбутніх періодів); з високим ризиком вкладення (сумнівна дебіторська заборгованість, залежалі виробничі запаси, наднормативне незавершене виробництво, продукція й товари, що не мають попиту).

7. За **джерелами формування**: власний; залучений (кредити, позики); додатково залучений (кредиторська заборгованість).
8. За **ознакою ліквідності**: абсолютно ліквідний (грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення); швидко реалізований (дебіторська заборгованість); повільно реалізований (запаси тощо).

Проаналізувавши чинне законодавство, джерела наукової літератури можна виділити 5 головних принципів утворення та використання оборотного капіталу підприємств [11] (рис. 1.1).

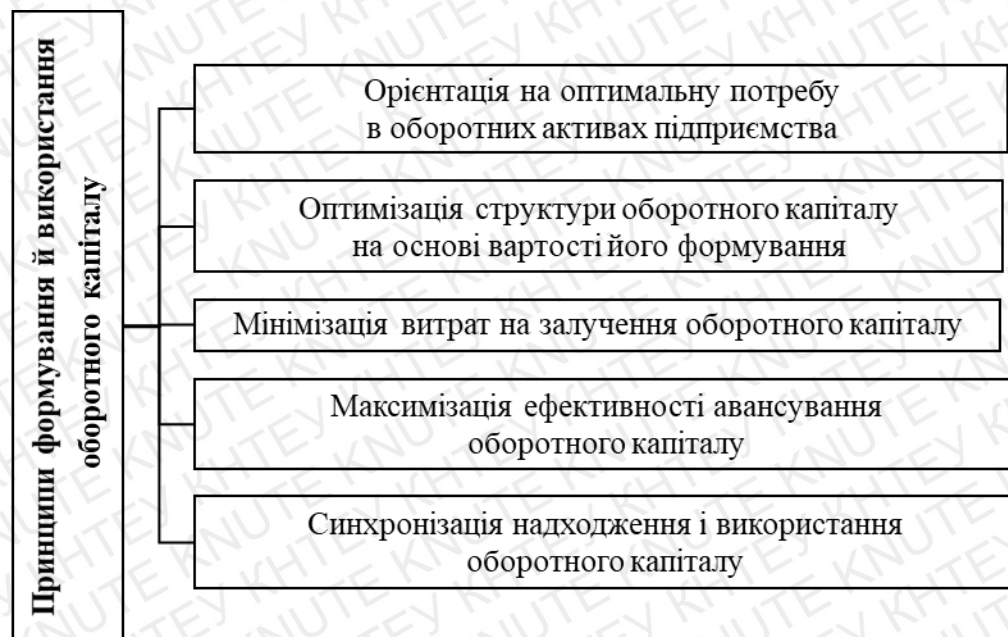

Рис. 1.1. Основні принципи формування оборотного капіталу підприємства

Важливим принципом формування й використання оборотного капіталу є принцип синхронізації його надходження, трансформування в оборотні активи та повернення в свою грошову форму. Така синхронізація потребує складання спеціального графіку з визначенням чітких термінів надходження оборотного капіталу у необхідних обсягах для придбання потрібних для економічної діяльності оборотних активів.

Підвищення ефективності залучення та використання оборотного капіталу в торгівлі характеризується підвищенням рівня його рентабельності та ростом питомої ваги прибутку, одержаного від основної операційної діяльності, в загальній сумі прибутку, одержаного від усіх видів діяльності.

Оскільки потреба в оборотних активах є мотивом формування оборотного капіталу, то саме ці фактори диктують вибір головних джерел задоволення потреби в оборотному капіталі і враховуються при розробці політики його формування на поточний та перспективний періоди. Особливо важливим орієнтиром при цьому виступає, окрім життєвого циклу підприємства, життєвий цикл кожного товару, що реалізується [9].

Узагальнення властивостей оборотного капіталу свідчить, що в системі функціонування підприємств він відіграє досить важливу роль (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Роль оборотного капіталу в економічному механізмі функціонування підприємства [22]

Авансування оборотного капіталу забезпечує не лише формування оборотних активів, а й виступає важливою умовою вирішення практично всіх стратегічних і тактичних завдань діяльності підприємств. І як наслідок ефективного застосування оборотного капіталу – зростання ринкової вартості підприємства, підвищення його економічної та соціальної ефективності.

Провідна роль при обґрунтуванні стратегії управління оборотним капіталом належить моделюванню і оптимізації. В нинішніх умовах обмеженості джерел поповнення оборотного капіталу найбільш прийнятним слід вважати планування оборотного капіталу і оборотних активів на основі оптимізації. Процес обґрунтування стратегії управління оборотним капіталом потребує використання економіко-математичного інструментарію, який включає розробку економіко-математичних моделей, вибір методів і засобів для проведення розрахунків, пошук та аналіз отриманих результатів, прийняття рішень та контроль за їх виконанням.

В процесі аналізу оборотного капіталу підприємства існує практика дотримуватися наступної послідовності [8]:

- 1) постановка мети аналізу, вибір чинників, які впливають на досліджуваній результативний показник;
- 2) класифікація і систематизація чинників з метою забезпечення можливостей системного підходу;
- 3) визначення форми залежності між чинниками та показниками;
- 4) моделювання взаємозв'язків між результативним та факторним показниками, побудова економічно обґрунтованої факторної моделі;
- 5) розрахунок впливу чинників та оцінка ролі кожного з них у зміні величини результативного показника;
- 6) формування висновків за результатами проведених досліджень, підготовка відповідних управлінських рішень.

Зазначимо, що оборотність капіталу підприємства характеризується коефіцієнтом оборотності і тривалістю одного обороту у днях [21].

Коефіцієнт оборотності капіталу залежить від суми чистого доходу від реалізації та середнього розміру капіталу. Прискорення оборотності оборотних засобів зменшує потребу в них, дозволяє підприємству вивільнити частину оборотних засобів. У результаті прискорення обороту вивільнюються речові елементи оборотних засобів, зменшується потреба в запасах сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва тощо, і, відповідно,

вивільнюються й грошові ресурси, авансовані в ці запаси. Вивільнені грошові кошти акумулюються на поточному рахунку підприємства, в результаті чого покращується його фінансове становище, підвищується платоспроможність.

Високий рівень ефективності використання оборотного капіталу підприємства може бути забезпечений наступним чином [19, 49]:

- 1) покращення оборотності оборотного капіталу;
- 2) зростання показника рентабельності оборотного капіталу;
- 3) дотримання необхідного рівня ліквідності активів та поточної платоспроможності підприємства;
- 4) забезпечення фінансової стійкості.

Результати аналізу дають змогу визначити наскільки ефективно здійснюється управління оборотним капіталом підприємства, а також виявити напрямки, шляхи та можливості його підвищення в майбутньому.

Необхідно особливо підкреслити, що існування різних видів підприємств за організаційно-правовим формами та життєвими циклами створює специфіку поетапного формування оборотного капіталу, а саме [25]:

- визначення життєвого циклу підприємства: оцінка етапу життєвого циклу загалом, встановлення рівня новизни асортименту товарів, аналіз конкурентоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності тощо;
- оцінка ефективності діючої на підприємстві базової економічної стратегії: цілісність та взаємозв'язок базової стратегії з функціональними, аналіз нормативів, структури та швидкості обертання оборотного капіталу, збалансованість оборотного капіталу;
- коригування діючої або обґрунтування нової базової економічної стратегії: багатоваріантність розрахунків потреби в оборотних активах з урахуванням ефективності їх використання, конкретизація заходів підвищення ефективності використання оборотних активів для застосування з урахування інноваційної діяльності;
- прогнозування потенційних ризиків при формуванні оборотного капіталу та забезпеченні підприємства оборотними активами:

визначення обсягів допустимих, критичних, недопустимих та катастрофічних ризиків, розробка дієвих заходів щодо нейтралізації ризиків при залученні та авансуванні оборотного капіталу;

- обґрунтування джерел формування оборотного капіталу: оцінка можливостей залучення власних коштів до авансування оборотних активів, визначення нестачі власного оборотного капіталу для забезпечення потреби в оборотних активах, пошуки позикових джерел формування оборотного капіталу, оцінка ефективності різних джерел залучення оборотного капіталу і вибір найбільш прийнятних.

Варто акцентувати увагу, що політика управління оборотним капіталом повинна забезпечувати пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності та ефективністю роботи підприємства. Досягнути цього можна, забезпечивши платоспроможність та дотримуючись прийняттого обсягу, структури і рентабельності активів. Реалізація цих задач досягається в процесі розробки на підприємстві спеціальної політики формування оборотного капіталу [30].

Вибір певного виду політики зводиться до обсягу довгострокових пасивів і розрахунку на її основі обсягу чистого оборотного капіталу як різниці між довгостроковими пасивами та необоротними активами. Розрізняють консервативну, помірну та агресивну політики (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Моделі формування оборотного капіталу

Консервативна модель	
Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
Змінна частина оборотних активів	
Компромісна модель	
Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
Змінна частина оборотних активів	Поточні зобов'язання
Агресивна модель	
Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
Змінна частина оборотних активів	Поточні зобов'язання

Консервативна політика формування оборотного капіталу характеризується створенням на підприємстві значного обсягу резервних запасів як сировини і матеріалів, так і готової продукції; утриманням відносно великої суми грошових коштів, які страхують підприємство від будь-яких проявів неплатоспроможності; проведенням ліберальної кредитної політики щодо покупців готової продукції, яка викликає високий рівень дебіторської заборгованості. Цей тип політики передбачає, що змінна частина поточних активів покривається довгостроковими пасивами.

Компромісний підхід до фінансування оборотних активів передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів і приблизно половина змінної частини поточних активів, в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу – інша половина змінної частини оборотних активів. Чистий оборотний капітал буде рівним за величиною сумі системної частини поточних активів та половині їх змінної частини. Такий тип політики забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості і рентабельність використання власного капіталу. Ознакою такої політики є помірна питома вага короткострокових кредитів банку.

Агресивна політика формування оборотного капіталу характеризується створенням на підприємстві лише мінімально необхідного обсягу запасів сировини, матеріалів, готової продукції; триманням грошових коштів лише в мінімальному розмірі; проведенням жорсткої кредитної політики щодо покупців готової продукції з метою мінімізації рівня дебіторської заборгованості. Цей тип політики означає, що довгострокові пасиви є джерелом покриття необоротних активів і постійної частини поточних активів. У цьому разі змінна частина поточних активів у повному обсязі покривається короткостроковою кредиторською заборгованістю.

Агресивну політику формування оборотного капіталу може дозволити собі підприємство, яке не має проблем з отриманням кредитів. Ознакою агресивної політики є також збільшення короткострокової заборгованості, а

саме: значне збільшення питомої ваги короткострокових кредитів комерційних банків (понад 50 %) у загальній сумі пасивів підприємства.

Взагалі, обираючи той чи інший тип політики, необхідно знайти бажане співвідношення між рівнем рентабельності і використання власного капіталу та рівнем ризику зниження фінансової стійкості підприємства, яка оцінюється величиною його чистого оборотного капіталу [43].

Формування обсягу оборотних активів здійснюється з урахуванням:

- загальної економічної стратегії діяльності підприємства;
- управління товарооборотом, товарними запасами, поточними витратами, фінансовим результатом;
- політики формування власних та позикових фінансових ресурсів.

Політика формування оборотного капіталу базується на принципах управління таким капіталом (додаток А) і є складовою загальної економічної стратегії підприємства, яка передбачає формування оптимального обсягу та складу оборотних активів і джерел їх авансування, що потребує аналізу і визначення принципів підходів до їх оптимізації за видами, забезпечення необхідної ліквідності і підвищення рентабельності, обґрунтування загального обсягу оборотного капіталу і джерел його формування.

Важливим завдання системи управління оборотним капіталом підприємства є формування показників, що відображають реальний стан процесів і явищ, є своєчасними та зрозумілими. Проведення комплексної оцінки ефективності управління оборотним капіталом не можливе без аналізу динаміки відносних показників, зокрема обертання дебіторської та кредиторської заборгованості (методику аналізу представлено в додатку Б).

Варто зауважити, що важливими показниками в ході аналізу управління оборотним капіталом підприємства також є [5]:

Власний оборотний капітал (ВОК) – частина власного капіталу, що використовується для фінансування оборотних активів, яка розраховується як різниця між власним капіталом (ВК) і необоротними активами (НА), тобто першим розділом пасиву балансу і першим розділом його активу:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА} \quad (1.1)$$

Його величина відображає вартість оборотних активів, яка фінансується виключно за рахунок власних джерел фінансових ресурсів. Він необхідний для підтримання фінансової стійкості підприємства, а його нестача свідчить про нездатність вчасно погасити короткострокові зобов'язання. Значне перевищення показника ВОК над оптимальної потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів, а його зростання в динаміці підвищує рівень забезпеченості поточної діяльності власними ресурсами та знижує операційні ризики. Сума ВОК зростатиме, якщо збільшення чистого прибутку буде перевищувати зростання необоротних активів і навпаки. Мінімальна потреба в оборотних засобах має покриватися за рахунок власного оборотного капіталу, його мінімально допустимий розмір 10% від суми оборотних активів.

Робочий капітал (РК) – частина власного капіталу та довгострокового позикового капіталу, що спрямовується на фінансування оборотних активів.

Розраховується як сума власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань (ДЗ), також може розраховуватися як різниця між оборотними активами (ОА) і поточними зобов'язаннями (ПЗ):

$$\text{РК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ} = \text{ОА} - \text{ПЗ} \quad (1.2)$$

Робочий капітал є тією частиною ОА, яка фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. Його наявність свідчить про те, що підприємство має ресурси для розширення діяльності та інвестування. Ріст величини РК може бути викликаний збільшенням обсягів неліквідних запасів або ростом простроченої дебіторської заборгованості, його зниження говорить про ріст потреби в коштах. Зростання показника РК в динаміці свідчить про покращення використання оборотних активів. Чим більшою є його величина, тим меншим є ступінь ризику операційної діяльності.

Всі ці показники та теоретичні засади будуть застосовані в ході аналізу ефективності використання оборотного капіталу ПрАТ «Дитячий світ Київ».

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ, ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА «ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»

2.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства

Підприємством, що виступає об'єктом дослідження в даній роботі є ПрАТ «Дитячий світ Київ», основними видами діяльності якого за КВЕД є: 47.19: Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах та інші; 93.29: Організування інших видів відпочинку та розваг; 56.10: Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування, 68.20: Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Розробка стратегії управління оборотним капіталом підприємств торгівлі потребує врахування особливостей його формування та кругообігу, тому основою обґрунтування такої стратегії мають стати результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для проведення аналізу основних фінансових показників діяльності підприємства використовуються форми фінансової та статистичної звітності, матеріали оперативного та управлінського обліку підприємства (Форма №1 «Баланс» і Форма №2 «Звіт про фінансові результати» (додатки 1, 2), оборотні відомості по бухгалтерських рахунках тощо).

На першому етапі дослідження визначимо обсяги та динаміку результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Ґрунтуючись на даних наведених у табл. 2.1 і 2.2 можна зробити висновки про те, що у 2018 році ПрАТ «Дитячий світ Київ» реалізувало продукцію на суму 40000 тис. грн., у наступному періоді спостерігається зменшення обсягів реалізації на 12000 тис. грн. (30%), у 2020 році відносно попереднього періоду ця зміна становила – 6000 тис. грн. (-21%). Щодо собівартості реалізованої продукції прослідковується така ж тенденція, станом на 2019 рік вона становила 16000

тис. грн, що на 36% менше за попередній рік, а у 2020 році менше на 25% і становить 12000 тис. грн. Обсяг валового прибутку також зменшився з 15000 тис. грн. у 2018 році до 11000 тис. грн у 2020 році.

Таблиця 2.1

Обсяги основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

тис. грн.

Показники	Значення за період, роки		
	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	40000	28000	22000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	25000	16000	12000
Валовий прибуток	15000	13000	11000
Інші операційні доходи	24000	29000	30000
Адміністративні витрати	3300	4200	3900
Витрати на збут	25000	26000	24000
Інші операційні витрати	1000	850	880
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	9700	10950	12220
Інші доходи	4900	4800	5600
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	11972	12915	14612

Інші операційні доходи мають позитивну динаміку темпу приросту протягом 2018-2019 років, але станом на 2020 рік бачимо приріст лише 3%. Так, у 2019 році такі доходи зросли на 5000 тис. грн. порівняно з 2018 роком, а в 2020 році лише на 1000 тис. грн. в порівнянні з минулим періодом.

Також спостерігається зниження темпів приросту адміністративних витрат та витрат на збут у 2020 році порівняно з 2019 роком, хоча порівняно з 2018 роком у 2019 році вони зросли на 27,27% і на 4% відповідно. Інші фінансові витрати в 2019 році зменшились на 150 тис. грн. у 2019 році, а наступного року вже бачимо їх незначне зростання на 30 тис. грн. Прослідковується збільшення темпу приросту фінансових результатів від операційної діяльності до 12220 тис. грн у 2020 році, що більше за попередній рік на 12%, відповідно спостерігається зростання величини чистого фінансового результату на 13% або на 1697 тис. грн. у 2020 році.

Виходячи з даних табл. 2.2. проаналізуємо динаміку основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Як видно з результатів розрахунків і в 2019, і в 2020 роках порівняно з попередніми до

них періодами відбулося зменшення показників: чистий дохід від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції та валовий прибуток; за той же проміжок часу зросли інші операційні доходи, прибуток від операційної діяльності та чистий фінансовий результат.

Таблиця 2.2

**Динаміка показників фінансово-господарської діяльності підприємства
ПРАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки**

Показники	Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2019/2018	2020/2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-12000	-6000	-30	-21
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-9000	-4000	-36	-25
Валовий прибуток	-2000	-2000	-13	-15
Інші операційні доходи	5000	1000	21	3
Адміністративні витрати	900	-300	27	-7
Витрати на збут	1000	-2000	4	-8
Інші операційні витрати	-150	30	-15	4
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (збиток)	1250	1270	13	12
Інші доходи	-100	800	-2	17
Чистий фінансовий результат: прибуток	943	1697	8	13

Такі показники як адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати та інші доходи не мали чіткої тенденції в динаміці за період, що аналізується, вони то зменшувались, то зростали.

Найбільшого приросту в 2019 році зазнали адміністративні витрати та інші операційні доходи, на 27% і 21% відповідно, а в 2020 році – інші доходи та чистий прибуток (17% і 13%). Найбільше від’ємне значення щодо темпу приросту і в 2019 році, і в 2020 році зафіксовано за собівартістю реалізованої продукції (-36% і -25%) і чистим доходом від реалізації (-30% і -21%).

Незважаючи на зменшення обсягів чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та валового прибутку протягом 2019-2020 років відбулося збільшення показника чистого прибутку за той же період, що стало можливим за рахунок зменшення собівартості реалізованої продукції.

Далі визначимо рівень прибутковості підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Обсяг та динаміка прибутковості обороту підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Значення за період, роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	40000	28000	22000	-12000	-6000
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	11972	12915	14612	943	1697
Рівень прибутковості (збитковості), %	29,9	46,1	66,4	16,2	20,3

Як бачимо, за рахунок щорічного зростання обсягів чистого прибутку відбулося зростання рівня прибутковості протягом 2018-2020 років. Зокрема в 2019 році він зріс на 16,2%, а наступного року на 20,3%. Рівень прибутковості в 2020 році становив 66,4%, що є досить високим показником.

На наступному етапі нашого дослідження проведемо оцінку впливу факторів, які призвели до зростання прибутку підприємства (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Вплив на фінансовий результат чистого доходу від реалізації продукції (товарів, послуг) ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-	
				2019/2018	2020/2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	40000	28000	22000	-12000	-6000
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	11972	12915	14612	943	1697
Рівень прибутковості (збитковості), %	29,9	46,1	66,4	16,2	20,3
Вплив на зміну фінансового результату зміни обсягу доходу від реалізації продукції (товарів), тис. грн.				-35,8	-27,6
Вплив на зміну фінансового результату зміни рівня прибутковості (збитковості), тис. грн.				83,7	44,6
Загальна зміна, тис. грн.				47,9	17,0

Беручи до уваги дані таблиці 2.4 можна зробити висновки, що у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшення чистого доходу на 6000 тис. грн. не вплинуло на зростання прибутку, проте зростання рівня прибутковості на

20,3% в свою чергу призвело до збільшення прибутку на 1697 тис. грн, в той же час загальний обсяг зміни у цьому періоді становить 17,0 тис. грн. У 2019 році відносно попереднього періоду зменшення обсягу доходу від реалізації продукції (товарів) на 12000 тис. грн. не призвело до скорочення прибутку, а зростання рівня прибутковості на 16,2 % призвело до зростання обсягу отриманого прибутку на суму 943,0 тис. грн. Загальний обсяг зміни у 2019 році становив 47,9 тис. грн.

На зміну обсягу прибутку підприємства впливали зміни в обсязі операційних витрат (собівартості). У 2019 році відносно попереднього періоду спостерігається зменшення операційних витрат на 9000 тис. грн та на 4000 тис. грн. у 2020 році порівняно з 2019 роком. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Вплив на прибуток (збиток) операційних витрат
ПРАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки**

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, +/-	
				2019/ 2018	2020/ 2019
Операційні витрати, тис. грн.	25000	16000	12000	-9000	-4000
Чистий фінансовий результат: прибуток, тис. грн.	11972	12915	14612	943	1697
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	40000	28000	22000	-12000	-6000
Рівень операційних витрат, %	62,5	57,1	54,5	-5,4	-2,6
Вплив на зміну фінансового результату зміни обсягу операційних витрат, тис. грн.				562,5	280,4
Вплив на зміну фінансового результату зміни рівня операційних витрат, тис. грн.				864	312

Розглянувши дані таблиці 2.5 варто акцентувати увагу, що у 2019 році в порівнянні з 2018 роком скорочення обсягу операційних витрат на 9000 тис. грн. призвело до зростання фінансового результату на 562,4 тис. грн. А зменшення рівня витрат на 5,4% призвело до зростання прибутку на 864,0 тис. грн. У 2020 році порівнюючи з 2019 роком зменшення обсягу операційних витрат на 4000 тис. грн., призвело до зростання фінансового

результату на 280,4 тис. грн., а зменшення рівня витрат на 2,6% призвело до зростання прибутку на 312,0 тис. грн.

Підводячи підсумки проведеного аналізу слід зазначити те, що протягом досліджуваного періоду підприємство отримувало прибуток, обсяг якого зростає. Так, у 2019 році порівняно з 2018 роком обсяг чистого прибутку зріс на 943 тис. грн, а у 2020 році порівняно з попереднім на 1697 тис. грн. На фінансовий результат вплинули обсяг собівартості реалізованої продукції і рівень прибутковості. У зв'язку зі зниженням собівартості і операційних витрат, діяльність підприємства була більш прибутковою.

Наступним кроком аналізу є дослідження прибутковості діяльності підприємства. За даними таблиці 2.6 можна зробити висновки про те, що у 2019 році прибутковість власного капіталу становила 14,8%, у наступному 2020 році відбулося її зростання до 19,9%.

Таблиця 2.6

Показники прибутковості ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Значення за період, роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	11972	12915	14612	943	1697
Фінансовий результат до оподаткування прибуток (збиток)	14600	15750	17820	1150	2070
Непокритий збиток (середній обсяг)	75150	75000	61000	-150	-14000
Середній обсяг власного капіталу	87420	87270	73270	-150	-14000
Середній обсяг активів	107170	100395	86620	-6775	-13775
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	40000	28000	22000	-12000	-6000
Операційні витрати	25000	16000	12000	-9000	-4000
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	13,7	14,8	19,9	1,1	5,1
Звичайна рентабельність (збитковість) власного капіталу (до оподаткування), %	16,7	18,0	24,3	1,3	6,3
Рентабельність активів, %	11,2	12,9	16,9	1,7	4,0
Рентабельність обороту (продаж), %	29,9	46,1	66,4	16,2	20,3
Рентабельність операційних витрат, %	47,8	80,7	121,8	32,9	41,0

Виходячи з розрахунків, поданих в таблиці 2.6 бачимо, що рентабельність активів коливалась від +11,2% до +16,29%, рентабельність

обороту знаходилась у межах від +29,9% до +66,4%, рентабельність операційних витрат коливалась від +47,8% до +121,8%. З 2018 року підприємство почало втрачати власний капітал, середній рівень втрати власного капіталу за 2018-2020 роки становив -0,92%.

Проаналізувавши прибутковість діяльності ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки, ми бачимо, що чистий фінансовий результат має тенденцію до зростання. Так у 2020 році чистий прибуток становив 14612 тис. грн., що на 1697 тис. грн. більше за 2019 рік, відповідно у цьому ж році його величина була більша на 913 тис. грн. ніж у 2018 році.

Також спостерігається позитивна тенденція до зростання рентабельності власного капіталу, величина якої у 2020 році становила 19,9%, що більше на 5,1% порівняно з 2019 роком. Слід зазначити, що рентабельність активів, рентабельність діяльності, рентабельність операційних витрат також мають позитивну динаміку зростання. У 2020 році рентабельність обороту становила 16,9%, що більше на 4% порівняно з 2019 роком, рентабельність продажів у 2020 році становила 66,4%, що є більшим на 20,3%, ніж у 2019 році, рентабельність операційних витрат у 2020 році більша на 41% в порівнянні з минулим 2019 роком і становить 41,2%. Разом з цим спостерігається зменшення обсягу власного капіталу підприємства, даний показник у 2020 році є меншим на 14000 тис. грн. порівняно з 2019 роком і становить 73270 тис. грн. Середні обсяги активів підприємства також зменшились у 2020 році порівняно з 2019 роком на 13775 тис. грн.

Ефективно використовуючи оборотні кошти, будь-яке торговельне підприємство здобуває незалежність від зовнішніх джерел фінансування і підвищує свою ліквідність. Аналізувати рентабельність оборотного капіталу потрібно для своєчасного виявлення і усунення проблем управління запасами, дебіторською заборгованістю, продукцією на складах (табл. 2.7).

Визначивши рентабельність оборотного капіталу, ми можемо стверджувати, що даний показник поступово зростає, а саме з 2018 року по 2019 рік рентабельність оборотного капіталу зросла на 2,18%, а з 2019 року

по 2020 рік даний показник зріс на 6,3%. Основними причинами її зростання є швидкі темпи зростання обсягу чистого прибутку. Показник прибутковості оборотного капіталу навпаки демонструє тенденцію до незначного щорічного зниження, так в 2019 році він зменшився на 0,12%, а наступного року – на 0,01%.

Таблиця 2.7

**Показники рентабельності оборотного капіталу
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки**

Показники	Період			Абсолютна зміна, +-	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Рентабельність оборотного капіталу, %	14,16	16,33	22,63	2,18	6,30
Прибутковість оборотного капіталу, %	0,47	0,35	0,34	-0,12	-0,01
Вивільнення / заморожування коштів в оборотних активах внаслідок зміни їх оборотності, тис. грн.	X	-27,93	-2,93	X	25
Економія / втрата коштів від вивільнення/ замороження їх в оборотних активах, %	X	-4,56	-0,66	X	3,90

Вивільнення оборотних активів може відбуватися внаслідок поліпшення їх використання, а саме внаслідок збільшення швидкості їх використання. У ситуації збільшення тривалості оборотності оборотного капіталу відбувається залучення оборотних активів, що є негативною тенденцією. Показники динаміки рентабельності оборотного капіталу показали, що вивільнення коштів в оборотних активах внаслідок зміни їх оборотності показали позитивну динаміку, а саме економія коштів від вивільнення їх в оборотних активах у 2020 році більше за 2019 рік на 3,9%.

Розраховані в даному розділі показники ефективності ведення економічної діяльності підприємства стануть підґрунтям для оцінки ефективності використання оборотного капіталу підприємства та обґрунтування політики його формування на ПрАТ «Дитячий світ Київ».

2.2. Аналіз обсягу та структури оборотного капіталу підприємства

Перш ніж перейти до детального аналізу обсягу та структури оборотного капіталу досліджуваного підприємства ми розглянули динаміку обсягу та складу активів (майна) ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (додатки В-Е), використовуючи дані фінансової звітності (Форма №1 «Баланс»), що представлені в додатку Ж.

Наразі розглянемо динаміку обсягу та складу капіталу ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка обсягу та складу капіталу підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (горизонтальний аналіз)

Показники	Середні значення, тис. грн.			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Власний капітал:	87420	87270	73270	-150	-14000	-0,17	-16,04
Зареєстрований (пайовий) капітал	2700	2700	2700	0	0	0	0
Додатковий капітал	8900	8900	8900	0,00	0,00	0	0
Резервний капітал	670	670	670	0,00	0,00	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	75150	75000	61000	-150	-14000	-0,20	-18,67
Поточні зобов'язання та забезпечення:	19827,5	13235	13470	-6592,5	235	-33,25	1,78
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи та послуги	17000	10500	10250	-6500	-250	-38,24	-2,38
розрахунками з бюджетом	1177,5	952,5	927,5	-225	-25	-19,11	-2,62
у тому числі з податку на прибуток	77,5	110	120	32,5	10	41,94	9,09
розрахунками зі страхування	62,5	37,5	35	-25	-2,5	-40,00	-6,67
розрахунками з оплати праці	215	135	135	-80	0	-37,21	0,00
Поточні забезпечення	15	15	20	0	5	0,00	33,33
Інші поточні зобов'язання	1280	1485	1982,5	205	497,5	16,02	33,50
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	107247,5	100505	86740	-6742,5	-13765	-6,29	-13,70

Протягом усього досліджуваного періоду відбувалося зменшення суми власного капіталу. Так, у 2019 році в порівнянні з 2018 роком абсолютний приріст показника становив -150 тис. грн. (відносний відповідно 0,17%), а в 2020 році в порівнянні з 2019 роком абсолютний приріст склав -14000 тис. грн. (відносний відповідно 16,04%). Середньорічний абсолютний приріст за досліджуваний період склав -7075 тис. грн., а відносний -5,72%. Найголовнішою причиною зменшення власного капіталу була незмінність додаткового капіталу. Також відбувалось і зменшення нерозподіленого прибутку (абсолютний середньорічний приріст склав -7075 тис. грн.). Упродовж періоду з 2018 по 2020 роки складова власного капіталу – додатково вкладений капітал – не змінювалася і залишалася стабільною на рівні 8900 тис. грн.

У другій частині табл. 2.8 розглядаються поточні зобов'язання та забезпечення. Найбільше зменшення протягом 3-х років спостерігалися за такими показниками як поточна кредиторська заборгованість за товарами, роботами та послугами (середньорічні темпи приросту склали -15,52%) та поточна кредиторська заборгованість за бюджетом (середньорічні темпи приросту склали -7,65%). Щодо всіх інших складових позикового капіталу, то тут відбувалося зовсім незначні зміни.

Наступним етапом є аналіз динаміки структури капіталу ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки.

З табл. 2.9 видно, що в структурі капіталу підприємства переважна частка належить такій категорії як власний капітал, так в 2018 році він становив 81,51% від загальної суми капіталу, наступного року зріс на 5,32% до величини 86,83% і в 2020 році його частка зафіксована на межі 84,47%.

Поточні зобов'язання та забезпечення найбільшу частку за досліджуваний період мали в 2018 році на рівні 18,49% від загальної суми капіталу, а найменшу в 2019 році – 13,17%. В 2020 році їх частка дещо збільшилася на 2,36% і становила 15,53%. Середньорічні показники абсолютного приросту мають від'ємне значення і становлять -1,48%.

**Динаміка структури капіталу підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Власний капітал:	81,51	86,83	84,47	5,32	-2,36	1,48
Зареєстрований (пайовий) капітал	2,52	2,69	3,11	0,17	0,43	0,30
Додатковий капітал	8,30	8,86	10,26	0,56	1,41	0,98
Резервний капітал	0,62	0,67	0,77	0,04	0,11	0,07
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	70,07	74,62	70,33	4,55	-4,30	0,13
Поточні зобов'язання та забезпечення:	18,49	13,17	15,53	-5,32	2,36	-1,48
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи та послуги	15,85	10,45	11,82	-5,40	1,37	-2,02
розрахунками з бюджетом	1,10	0,95	1,07	-0,15	0,12	-0,01
у тому числі з податку на прибуток	0,07	0,11	0,14	0,04	0,03	0,03
розрахунками зі страхування	0,06	0,04	0,04	-0,02	0,00	-0,01
розрахунками з оплати праці	0,20	0,13	0,16	-0,07	0,02	-0,02
Поточні забезпечення	0,01	0,01	0,02	0,00	0,01	0,00
Інші поточні зобов'язання	1,19	1,48	2,29	0,28	0,81	0,55
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	100	100	100	X	X	X

Для наочного уявлення про динаміку структури капіталу досліджуваного підприємства побудуємо діаграму (рис. 2.1).

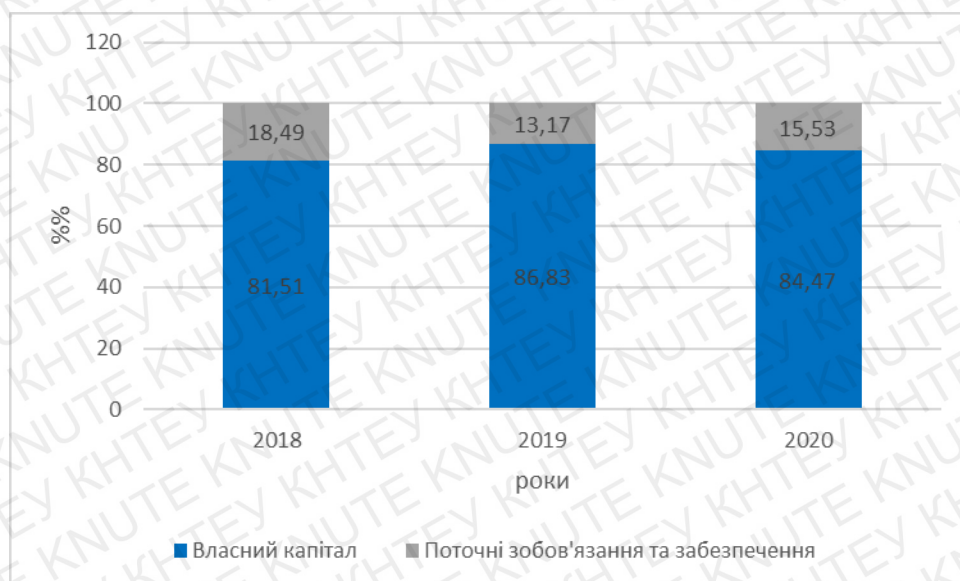

Рис. 2.1. Динаміка структури капіталу підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Далі ми простежимо динаміку структури власного капіталу ПрАТ «Дитячий світ Київ» за період, що аналізується (табл. 2.10, рис. 2.2).

Таблиця 2.10

**Динаміка структури власного капіталу підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Зареєстрований (пайовий) капітал	3,09	3,09	3,69	0,01	0,59	0,30
Додатковий капітал	10,18	10,20	12,15	0,02	1,95	0,98
Резервний капітал	0,77	0,77	0,91	0,00	0,15	0,07
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	85,96	85,94	83,25	-0,02	-2,69	-1,36
Власний капітал всього	100	100	100	X	X	X

З табл. 2.10 видно, що в основному в структурі власного капіталу переважав нерозподілений прибуток, який коливався у межах від 83,25% до 85,96% та з усіх інших показників додатковий капітал, який упродовж досліджуваного періоду знаходився у межах від 10,18% до 12,15% від загальної структури власного капіталу. Структура власного капіталу щодо інших його складових не зазнає суттєвих змін. А саме частка резервного капіталу дещо збільшується з 0,77% до 0,91% (середньорічне відхилення – 0,07%), що не є суттєвим.

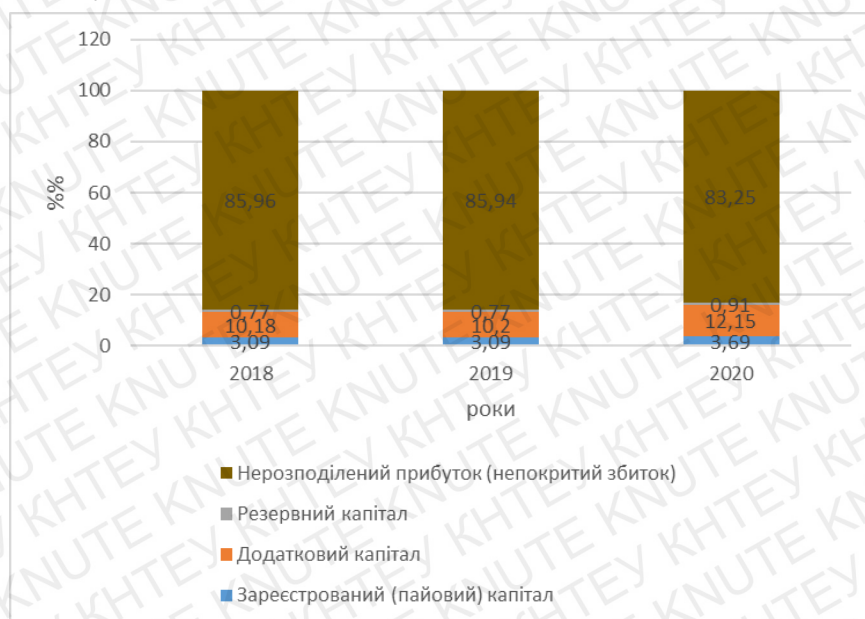

Рис. 2.2. Динаміка структури власного капіталу підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

У табл. 2.11 та на рис. 2.3 наведено динаміку структури позикового капіталу ПрАТ «Дитячий світ Київ» за період, що досліджується.

Таблиця 2.11

**Динаміка структури позикового капіталу підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи та послуги	86,08	80,00	76,78	-6,08	-3,22	-9,30
розрахунками з бюджетом	5,96	7,26	6,95	1,30	-0,31	0,99
у тому числі з податку на прибуток	0,39	0,84	0,90	0,45	0,06	0,51
розрахунками зі страхування	0,32	0,29	0,26	-0,03	-0,02	-0,05
розрахунками з оплати праці	1,09	1,03	1,01	-0,06	-0,02	-0,08
Поточні забезпечення	0,08	0,11	0,15	0,04	0,04	0,07
Інші поточні зобов'язання	6,48	11,31	14,85	4,83	3,54	8,37
Позиковий капітал всього	100	100	100	X	X	X

В динаміці структури позикового капіталу протягом досліджуваного періоду спостерігається така чітка тенденція як зменшення частки кредиторських зобов'язань за товарами, роботи та послуги з 15,85% до 11,82%, тобто середньорічний приріст становить -4,03%.

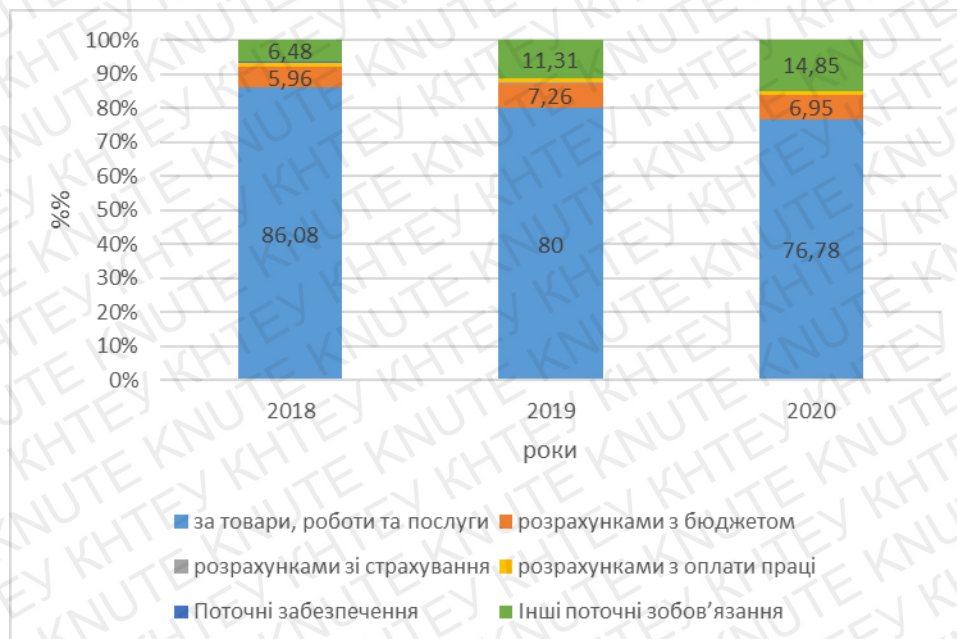

Рис. 2.3. Динаміка структури позикового капіталу підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Продовжуючи аналіз, розглянемо динаміку структури дебіторської заборгованості як в оборотних активах окремо, так і щодо активів загалом (табл. 2.12, табл. 2.13).

Таблиця 2.12

**Динаміка структури дебіторської заборгованості в оборотних активах
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	0,45	0,32	0,43	-0,13	0,11	-1,50
Інша поточна дебіторська заборгованість	25,42	42,36	27,26	16,94	-15,10	2,36
Оборотні активи всього	100	100	100	X	X	X

З наведених даних можна побачити, що питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги зменшилася, що означає позитивну динаміку у розрахунках з покупцями, а саме приріст з 2019 на 2020 рік становив 0,11 лише в оборотних активах та 0,18 в активах загалом, що показує різке зростання, у порівнянні з приростом з 2018 на 2019, який на той час, становив -0,13 та -0,23 відповідно до двох структур.

Таблиця 2.13

**Динаміка структури дебіторської заборгованості в активах підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	0,61	0,38	0,56	-0,23	0,18	-2,95
Інша поточна дебіторська заборгованість	34,58	49,71	35,12	15,12	-14,59	0,51
Активи всього	100	100	100	X	X	X

Зауважимо, що інша поточна дебіторська заборгованість показує позитивні тенденції для досліджуваного підприємства в 2020 році відносно минулого 2019 року, оскільки її частка і в оборотних активах, і в активах загалом зменшилася на 15,10% і 14,59% відповідно.

За допомогою даних табл. 2.14 та виходячи з діаграми на рис. 2.4 проаналізуємо динаміку обсягу дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Таблиця 2.14

Динаміка обсягу дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Середні значення, тис. грн.			Абсолютне відхилення, +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	380	255	280	-125	25	-32,9	9,8
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	17000	10500	10250	-6500	-250	-38,24	-2,38

Загалом зменшення кредиторської заборгованості позитивно впливає на операційну діяльність ПрАТ «Дитячий світ Київ», оскільки показує зменшення заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги.

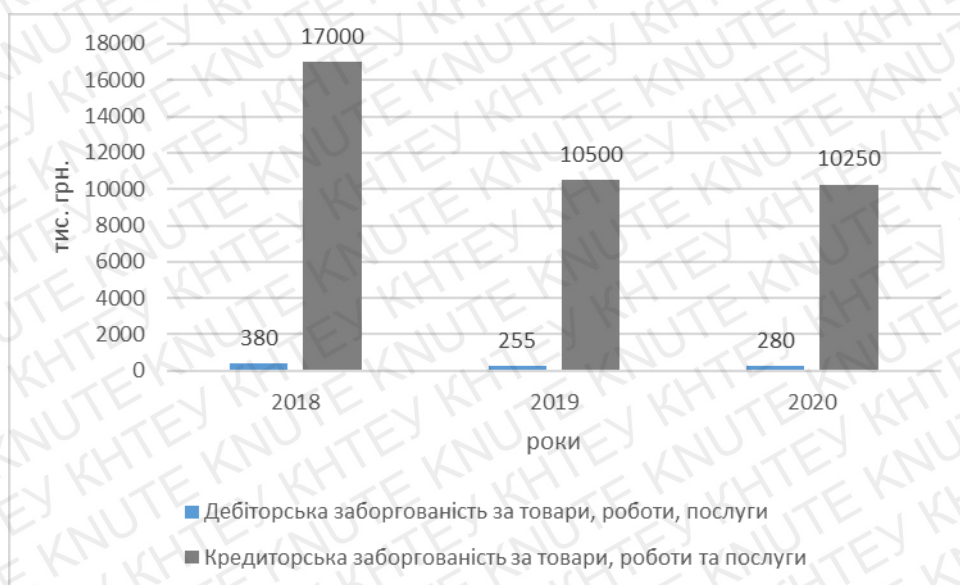

Рис. 2.4. Динаміка обсягу дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

На наступному етапі аналізу оцінимо зміну в складі джерел формування оборотних активів ПрАТ «Дитячий світ Київ». Для цього обчислимо обсяг власних оборотних активів та порівняємо з відповідним показником за попередній період. Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу має забезпечити безперервність руху оборотних активів, що задовольняє потребу в матеріальних і грошових ресурсах, а також забезпечує своєчасні і повні розрахунки з контрагентами.

Недостатність джерел формування оборотних коштів призводить до недофінансування господарської діяльності та до фінансових ускладнень. Наявність зайвих джерел оборотних коштів на підприємстві сприяє створенню наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволіканню оборотних коштів з господарського обороту, зниженню ефективності використання як власних, так і позичених коштів.

Отже, здійснимо аналіз джерел формування оборотних активів ПрАТ «Дитячий світ Київ» протягом досліджуваного періоду. Результати розрахунків наведені в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

**Динаміка джерел формування оборотних активів
Підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» № за 2018-2020 роки**

Показники	Середні значення, тис. грн.			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Власний оборотний капітал	64825	65955	51215	1130	-14740	1,74	-22,35
Оборотні активи, що формується за рахунок позикових коштів (кредиторської заборгованості)	17000	10500	10250	-6500	-250	-38,24	-2,38
Всього джерел фінансування оборотних активів	81825	76455	61465	-5370	-14990	-6,56	-19,61

Отже, можемо зазначити, що переважна частина оборотних активів формуються за рахунок власного оборотного капіталу. Власний оборотний

капітал з 2018 по 2019 рік зріс на 1130 тис грн., а в 2020 році порівняно з 2019 зменшився на 14740 тис. грн.

Оборотні активи, що формуються за рахунок позикових коштів, у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилися на 6500 тис. грн (38,24%), саме за рахунок зменшення оборотних активів, які формуються за рахунок кредиторської заборгованості. Загалом джерела фінансування оборотних активів у 2020 році порівняно з попереднім зменшилися на 14990 тис. грн. (-19,61%), таке зменшення відбулось як за рахунок зменшення власного оборотного капіталу на 22,35%, так і за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 2,38%.

Динаміка структури джерел формування оборотних активів представлена на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Динаміка структури джерел формування оборотних активів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Така структура формування оборотних активів є досить сприятливою для підприємства і показує відсутність непокритих збитків, тобто підприємство немає високої залежності від позикового капіталу.

Власний оборотний капітал показує здатність підприємства погашати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів, а отже є індикатором ліквідності підприємства, динаміку якої буде досліджено в наступному розділі випускної кваліфікаційної роботи.

2.3. Оцінювання ефективності використання оборотного капіталу підприємства

У процесі побудови системи управління оборотним капіталом підприємства необхідно звертати увагу на фактори, що можуть негативно вплинути на реалізацію завдань щодо управління оборотним капіталом.

Оцінку факторів ефективності політики управління оборотним капіталом доцільно проводити, виходячи із наступних гіпотез:

- усі фактори ефективності політики управління оборотним капіталом поділяються на внутрішні фінансові параметри діяльності та зовнішні фінансові параметри – закупівельні ціни, ставка відсотка по кредитах, рівень конкуренції, тощо;
- оцінку впливу внутрішніх факторів краще проводити, використовуючи методи елімінування (ланцюгових підстановок на основі взаємного виключення впливу факторів), а зовнішніх – на основі методів індексного або ж регресійного аналізу.

Під час аналізу коефіцієнтів рентабельності найбільш широке розповсюдження отримала факторна модель фірми «DuPont». Призначення цієї моделі – визначити чинники, які впливають на ефективність роботи підприємства та всебічно оцінити цей вплив.

Нижче, в табл. 2.16 наведено показники оцінки факторного впливу коефіцієнта оборотності оборотних активів та рентабельності реалізації на результуючий показник рентабельності оборотних активів. Як видно з табл. 2.16 протягом періоду, що аналізується спостерігається чітка тенденція до зростання прибутковості активів ПрАТ «Дитячий світ Київ».

У 2019 році рентабельність активів становила 15,69%, що більше за попередній рік на 2,06%. У 2020 році відбувається зростання до 20,57%, тобто рентабельність активів зростає на 4,88%. На таку зміну впливали два основні фактори: зміна прибутковості товарообороту та коефіцієнту оборотності. В 2020 році в порівнянні з 2019 роком спостерігається

збільшення рентабельності товарообороту на 24,75%, та уповільнення коефіцієнту оборотності активів в 0,03 рази.

Таблиця 2.16

Кількісна оцінка впливу факторів на зміну прибутковості (рентабельності) активів ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки за моделлю Дюпон-каскад (факторний)

Показники	Факторні значення			Абсолютне відхилення, +/-	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
Середня сума активів, тис. грн.	107170	100395	86620	-6775	-13775
Чистий дохід, тис. грн.	40000	28000	22000	-12000	-6000
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	14600	15750	17820	1150	2070
Прибутковість (рентабельність) товарообороту, %	36,5	56,25	81	19,75	24,75
Коефіцієнт оборотності активів, разів	0,37	0,28	0,25	-0,09	-0,03
Прибутковість (рентабельність) активів, %	13,62	15,69	20,57	2,06	4,88
Зміна прибутковості активів за рахунок:					
- прибутковості (рентабельності) товарообороту, %	X	X	6,90	X	X
- коефіцієнту оборотності активів, %	X	X	-2,43	X	X

Отже, за рахунок зростання рентабельності товарообороту у 2020 році на 24,75%, прибутковість активів зросла на 6,90%, а за рахунок уповільнення швидкості обертання оборотних активів в 0,03 рази, прибутковість активів зменшилась на 2,43%, але в цілому дане зменшення не вплинуло на зростання прибутковості активів в періоді, що аналізується, адже підприємству вдалося певною мірою збільшити темпи зростання рентабельності активів за рахунок зросту рентабельності товарообороту шляхом покращення асортиментної, цінової маркетингової політики, введення режиму економії поточних витрат тощо.

Ефективність управління оборотним капіталом підприємства залежить від того, наскільки швидко кошти, що вкладені в активи, перетворюються на реальні гроші. Активи, що є у розпорядженні підприємства, в процесі свого корисного використання створюють умови для певних обсягів діяльності підприємства (товарообороту) та переносять свою вартість на продукцію

підприємства (товари, що реалізуються, роботи та послуги, що виконуються). Тому, одним із напрямків оцінки ефективності використання оборотного капіталу є визначення співвідношення між сумою наявних активів та об'ємними показниками діяльності. З цією метою в процесі аналізу було розраховано показники оборотності (ділової активності) ПрАТ «Дитячий світ Київ», що наведені в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка показників ділової активності (оборотності) підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Фактичні значення			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Період обороту, днів:							
- всіх оборотних активів	761,18	1016,74	1056,52	255,57	39,78	147,67	33,58
- запасів	252,00	270,00	294,00	18,00	24,00	21,00	7,14
- дебіторської заборгованості (товари)	3,42	3,28	4,58	-0,14	1,30	0,58	-4,14
- кредиторської заборгованості (товари)	153,00	135,00	167,73	-18,00	32,73	7,36	-11,76
Коефіцієнт оборотності, разів:							
- всіх оборотних активів	0,47	0,35	0,34	-0,12	-0,01	-0,07	-25,14
- запасів	1,43	1,33	1,22	-0,10	-0,11	-0,10	-6,67
- дебіторської заборгованості (товари)	105,26	109,80	78,57	4,54	-31,23	-13,35	4,31
- кредиторської заборгованості (товари)	2,35	2,67	2,15	0,31	-0,52	-0,10	13,33
Тривалість операційного циклу, днів	255,42	273,28	298,58	17,86	25,30	21,58	6,99
Тривалість фінансового циклу, днів	102,42	138,28	130,85	35,86	-7,42	14,22	35,01

Виходячи з наведених у табл. 2.17 даних, можна зробити висновок, що ділова активність ПрАТ «Дитячий світ Київ» в 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшилася, про що свідчить збільшення періоду обороту всіх оборотних активів і, як наслідок, зменшення швидкості їх обороту. Дана ситуація свідчить про те, що:

- по-перше, вкладені кошти в оборотні активи перетворилися в реальні гроші на 256 днів (або на 33,58%) пізніше, ніж в 2018 році. На загальне

зростання періоду обороту оборотних коштів в даному році вплинуло зростання періоду обороту за такими складовими як запаси, а саме – на 18 днів (або на 7,14%). Ці зміни вплинули на скорочення коефіцієнту оборотності запасів в -0,10 рази (або на -6,67%).

- по-друге, хоча з кредиторською заборгованістю за товари підприємство розраховувалося на 18 днів (або на 7,36%) швидше в 2019 році в порівнянні з 2018 роком, що покращило взаємовідносини з кредиторами, та, як наслідок цього, відбулося збільшення коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості в 0,31 рази (або на 13,33%), але це не вплинуло суттєво на ситуацію, тому що період обороту дебіторської заборгованості майже не змінився (0,14 дня) або зменшився на 4,14%.

Ділова активність підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком ще більше зменшилась, про що свідчить зростання періоду обороту всіх показників, що аналізуються:

- по-перше, вкладені кошти в оборотні активи перетворилися в реальні гроші на 40 днів (або на 3,91%) пізніше ніж в 2019 році. На загальне зростання періоду обороту оборотних коштів в даному році вплинуло зростання періоду обороту за такими складовими як запаси, а саме – на 24 дні (або на 8,89%) та дебіторської заборгованості на 1 день (або на 39,75%). Вище перераховані зміни вплинули на скорочення коефіцієнту оборотності оборотних запасів в 0,01 рази (або на 3,76%). Дане зростання відбулося за рахунок того, що оборотні активи зменшувалися меншими темпами, ніж товарооборот.
- по-друге, одержані кредити підприємство повернуло на 33 дні (або на 24,24%) пізніше в 2020 році в порівнянні з 2019 роком, що може погіршити взаємовідносини з кредиторами. Як наслідок цього відбулося зменшення коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості в 0,52 рази (або на 19,51%). Це сталося внаслідок того, що кредиторська заборгованість зростала більшими темпами, ніж товарооборот.

В процесі дослідження ділової активності підприємства торгівлі, велике значення має розрахунок операційного та фінансового циклу, які в прямій пропорційності є залежними від періоду обороту товарних запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості.

Операційний цикл показує проміжок часу з моменту отримання підприємством товарних запасів до моменту отримання коштів від дебіторів за реалізовані їм товари.

На ПрАТ «Дитячий світ Київ» тривалість операційного циклу в 2019 році в порівнянні з 2018 роком мала тенденцію до зростання на 18 днів (або на 6,99%), що з негативної точки зору характеризує ефективність управління оборотними активами. У 2020 році відбулося подальше збільшення операційного циклу на 25 днів (або на 9,26%). У середньому ж за досліджуваний період, а саме 2018-2020 роки, тривалість операційного циклу зросла на 22 дні (або на 5,34%). Зростання цього показника говорить про збільшення строку погашення дебіторської заборгованості.

Фінансовий цикл показує проміжок часу з моменту погашення підприємством своєї кредиторської заборгованості за придбані товарні запаси до моменту надходження коштів від дебіторів.

Для ПрАТ «Дитячий світ Київ» фінансовий цикл протягом 2018-2019 років зростав, та мав достатньо велике позитивне значення, що є негативною тенденцією для підприємства. І хоча період обороту кредиторської заборгованості у 2019 році у порівнянні з 2018 роком знизився на 18 днів, у той же час тривалість фінансового циклу виросла на 36 днів.

Фінансовий цикл протягом 2019-2020 років мав тенденцію до зменшення на 7 днів, але в цілому залишався досить високим.

Більш детально розглянути динаміку операційного та фінансового циклу можна на діаграмі, що представлено на рис. 2.6.

Отже, можна зробити висновок, у 2020 році на підприємстві торгівлі ПрАТ «Дитячий світ Київ» відбулося сповільнення обертання оборотних коштів, що стало причиною зменшення розміру річного товарообороту.

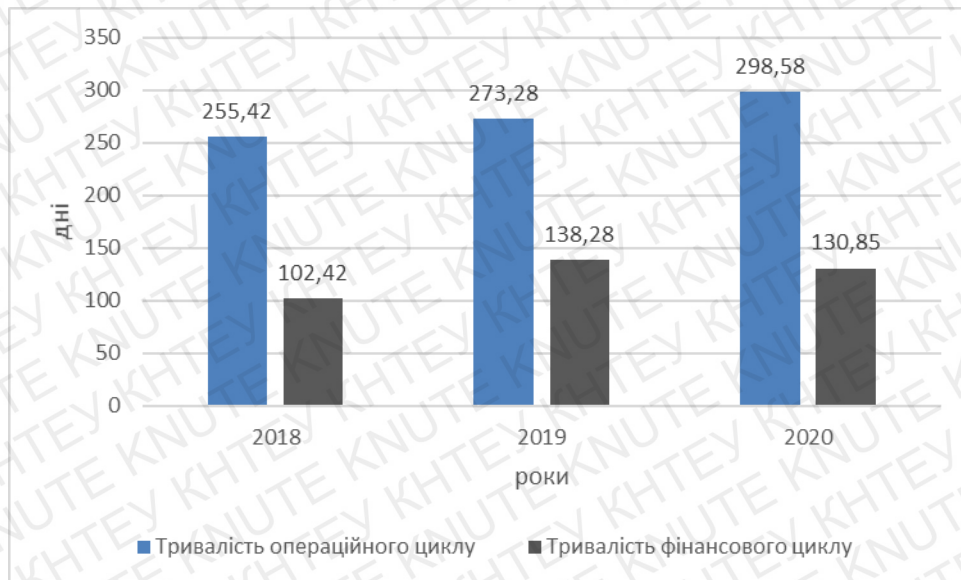

Рис. 2.6. Динаміка операційного та фінансового циклів на підприємстві ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Оборотність капіталу підприємства характеризується коефіцієнтом оборотності (кількістю оборотів) і тривалістю одного обороту у днях. Коефіцієнт оборотності капіталу залежить від суми чистого доходу від реалізації та середнього розміру капіталу. Прискорення оборотності оборотних засобів зменшує потребу в них, дозволяє підприємству вивільнити частину оборотних засобів. У результаті прискорення обороту вивільнюються речові елементи оборотних засобів, зменшується потреба в запасах сировини, і відповідно, вивільнюються й грошові ресурси, авансовані в ці запаси. Вивільнені грошові кошти відкладаються на розрахунковому рахунку підприємства, в результаті чого покращується його фінансове становище, підвищується платоспроможність.

Підприємство в процесі ведення економічної діяльності конвертує свої оборотні активи в грошову форму, а ці гроші вже використовуються для покриття зобов'язань. З цього випливає, що оцінити ліквідність і платоспроможність підприємства можна, порівнявши ці елементи балансу, (табл. 2.18 та табл. 2.19).

Загальний коефіцієнт покриття (оптимальне значення 2-2,5) показує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань та є індикатором

здатності підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів.

Якщо значення даного показника вище нормативних значень, то це веде до довіри з боку кредиторів, постачальників, інвесторів і партнерів до ПрАТ «Дитячий світ Київ». Загальний коефіцієнт покриття зріс в 2019 році у 1,54 рази або 1,29%, але вже у 2020 році зменшився в 3,73 рази проте залишався в межах більше ніж нормативні значення.

Однак з точки зору власників показник вище нормативного значення є ознакою неефективної структури активів. Часто значення показника поточної ліквідності вище 3 говорить про залучення зайвих оборотних активів. Це веде до зниження показників ефективності використання активів. Крім того, залучення зайвих додаткових дорогих фінансових ресурсів веде до збільшення фінансових витрат.

Таблиця 2.18

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Фактичні значення на дату			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	01.01. 2018	01.01. 2019	01.01. 2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Загальний коефіцієнт покриття	5,30	6,84	3,11	1,54	-3,73	1,29	0,45
Проміжний коефіцієнт покриття	1,96	3,17	2,39	1,21	-0,78	1,62	0,75
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,94	3,16	2,37	1,21	-0,78	1,62	0,75
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,94	0,89	0,60	-0,05	-0,29	0,95	0,67
Питома вага матеріальних оборотних активів в загальній сумі оборотних активів	0,18	0,13	0,19	-0,05	0,06	0,74	1,48
Коефіцієнт інфляційної захищеності оборотних активів	1,23	1,15	1,18	-0,08	0,03	0,93	1,03
Коефіцієнт маневрування	0,70	0,80	0,90	0,10	0,10	1,14	1,13
Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу та загального обсягу оборотного капіталу (коефіцієнт самофінансування)	0,80	0,90	1,10	0,10	0,20	1,13	1,22

Проміжний коефіцієнт покриття (оптимальне значення 0,7-0,8) показує здатність підприємства за допомогою своїх швидколіквідних активів розраховуватися за поточними зобов'язаннями. Проміжний коефіцієнт покриття є в середньому більшим за нормативне значення, що свідчить про спроможність підприємства за допомогою швидколіквідних активів покрити необхідну суму поточних зобов'язань. У 2019 році даний показник збільшився в 1,21 рази, а у 2020 році знизився на 0,78 рази, проте це не вплинуло на загальну платоспроможність підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства за допомогою готових засобів платежу покрити свої поточні зобов'язання. При рекомендованому значенні 0,2-1 коефіцієнт абсолютної ліквідності на ПрАТ «Дитячий світ Київ» коливається в межах від 1,94 до 3,16. Дана тенденція свідчить, що протягом досліджуваного періоду всі поточні зобов'язання можуть бути погашені миттєво за рахунок готівкових коштів. Така ситуація є ознакою платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань характеризує частину поточних зобов'язань підприємства, що покривається тільки за рахунок матеріальних запасів, як найменш ліквідних із оборотних активів. Протягом досліджуваного періоду даний показник коливається в межах 0,60-0,94, це означає, що майже вся сума поточних зобов'язань підприємства 94% у 2018 році покривалася за рахунок найменш ліквідної частини оборотних активів, що значно уповільнювало процес розрахунків за поточними зобов'язаннями, проте дана ситуація покращилася у 2019-2020 роках, оскільки показники становили 0,89 та 0,60 відповідно.

Питома вага матеріальних оборотних активів в загальній сумі оборотних активів (показник повинен зростати) у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилася в 0,05 рази або на 0,74%, проте вже у 2020 році вона зросла в 0,06 рази або на 1,48% і становила 0,19.

Коефіцієнт маневрування характеризує частку власного капіталу підприємства, що використовується для фінансування його оборотних

активів. З кожним роком, упродовж усього періоду дослідження, даний показник збільшувався в 0,10 разів і відповідно перевищував нормативні значення, які повинні коливатися у межах 0,4-0,6. У 2019 році коефіцієнт маневрування становив 0,80, а у 2020 році – 0,90, це свідчить про те, що оборотні активи фінансуються виключно за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу та загального обсягу оборотного капіталу (оптимальне значення – менше 0,3-0,4) – це показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом підприємства. Підвищення показника протягом досліджуваного періоду свідчить про постійну оптимізацію роботи ПрАТ «Дитячий світ Київ». У 2019 році показник зріс в 0,20 рази або на 1,13% і становив 0,90; у 2020 році зріс в 0,15 рази або на 1,22% і становив 1,10.

Таблиця 2.19

**Динаміка показників фінансової стійкості
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки
(виходячи з оцінки структури капіталу)**

Показники	Фактичні значення на дату			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	01.01. 2018	01.01. 2019	01.01. 2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)	0,90	0,90	0,80	0,0	-0,10	0,0	-11,11
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,10	0,10	0,20	0,0	0,10	0,0	100,0
Коефіцієнт фінансової залежності	0,20	0,10	0,30	-0,10	0,20	-50,0	200,0
Коефіцієнт покриття боргу	5,90	7,50	3,70	1,60	-3,80	27,12	-50,67

Коефіцієнт фінансової автономії (оптимальне значення – більше 0,5) характеризує, яку частину своїх активів підприємство спроможне профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.

За отриманими даними за період з 2018 по 2020 роки даний показник набував значення більше 0,5, це означає, що, підприємство спроможне профінансувати 90% активів за рахунок власного капіталу протягом 2018-

2019 років та 80% протягом 2020 року, що характеризує ПрАТ «Дитячий світ Київ» як фінансово стійке підприємство, хоча така висока питома частка власного капіталу в загальному обсязі джерел фінансування може створювати ситуацію недостатньо ефективного його використання.

Коефіцієнт фінансової заборгованості характеризує питому частку позикового капіталу підприємства в загальному обсязі капіталу. Протягом 2018-2020 років показник був менше нормативного значення в 0,5, що є оптимальним для підприємства. Невеликий приріст коефіцієнту фінансової заборгованості спостерігається у 2020 році в 0,10 раз, тобто фінансування активів лише на 20% відбувається за рахунок зобов'язань, що позитивно впливає на діяльність підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності характеризує пропорції, у яких співвідноситься між собою позиковий і власний капітал підприємства. Для ПрАТ «Дитячий світ Київ» значення даного показника набувають оптимальних значень протягом всього періоду дослідження, оскільки не перевищують одиниці. З 2018 року по 2019 рік показник коефіцієнту фінансової залежності зменшився в 0,10 раз, а вже з 2019 року по 2020 рік зріс в 0,20 раз, що все одно позитивно впливає на діяльність підприємства.

Фінансова стійкість характеризується станом суб'єкта господарювання, при якому він здатен вільно маневрувати грошовими коштами та забезпечувати безперервність своєї діяльності, що досягається певним співвідношенням власних та позикових оборотних коштів та гарантує підприємству платоспроможність, економічну незалежність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику.

Оцінивши тип фінансової стійкості для підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» методом Ковальова (табл. 2.20), визначили її абсолютну фінансову стійкість.

Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства зберігати заданий режим функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками.

Таблиця 2.20

**Оцінка типу поточної фінансової стійкості
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки
(за методикою Ковальова – виходячи з оцінки джерел фінансування запасів)**

Показники	Фактичні значення на дату, тис. грн.		
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
Запаси	13000	11000	8600
Власний оборотний капітал	59700	72210	51215
«Нормальні» джерела фінансування запасів:	70700	82210	61715
- власний оборотний капітал	59700	72210	51215
- розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги	11000	10000	10500
Тип поточної фінансової стійкості	абсолютна	абсолютна	абсолютна

Власний оборотний капітал – сума грошових коштів, що залишилася після виключення зобов'язань підприємства зі своїх оборотних активів. Іншими словами, це сума власних оборотних активів, яка доступна для щоденної операційної діяльності підприємства. Відповідно до розрахунків максимальне значення було на 01.01.2019 року і становило 72210 тис. грн.

Підприємство не має банківських кредитів, а власний оборотний капітал більший за величину запасів протягом досліджуваного періоду.

Наступним кроком нашого дослідження є оцінювання ефективності використання позикового капіталу (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

**Динаміка показників ефективності використання позикового капіталу
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки**

Показники	Фактичні значення			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Кредитовіддача	2,03	2,13	1,65	0,11	-0,49	5,33	-22,75
Кредитомісткість	0,44	0,40	0,37	-0,04	-0,03	-9,38	-8,04
Період обороту позикового капіталу, дні	158	144	133	-14	-11	-8,86	-7,64
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу (рази обороту)	2,28	2,50	2,71	0,22	0,21	9,72	8,27
Прибутковість (рентабельність) позикового капіталу, %	60,62	98,40	109,46	37,78	11,06	62,33	11,24
Рентабельність власного капіталу, %	13,7	14,8	19,2	1,1	4,4	8,03	29,73

Так як уже зазначалось вище, банківських кредитів підприємство не має, а має лише кредиторську заборгованість, вартість якої і є основним вираженням вартості позикового капіталу даного підприємства.

Як видно з табл. 2.21 у 2019 році на кожну гривню позикового капіталу було отримано чистий дохід від реалізації продукції в сумі 2,13 грн., що є більше на 0,11 грн. ніж у 2018 році, але у 2020 році ситуація погіршилася і на кожну гривню позикового капіталу було отримано лише 1,65 грн., що є на 0,49 грн. менше ніж за попередній рік.

Показник кредитомістості зменшився з 0,44 до 0,40 грн. Тобто, у 2019 році для отримання однієї гривні виручки від реалізації продукції необхідна сума позикового капіталу зменшилася в 0,04 рази або на 9,38% порівняно з 2018 роком. Крім того, зменшення кредитомістості спостерігається і у 2020 році. Порівнюючи 2020 рік з 2019 роком, можна побачити, що показник зменшився в 0,03 рази або на 8,04%.

Період обороту позикового капіталу – показник, що характеризує тривалість одного повного обороту середньої суми позикового капіталу. У 2019 році порівняно з 2018 роком період обороту позикового капіталу зменшився в 14 разів або на 8,86%, а це свідчить про більш швидке вивільнення з обороту позикового капіталу. Порівнюючи 2020 рік з 2019 роком, варто зазначити, що період обороту зменшився ще в 11 разів або на 7,64%. Тобто тенденція до зменшення обороту позикового капіталу спостерігалася протягом усього досліджуваного періоду.

Рентабельність позикового капіталу протягом досліджуваного періоду мала тенденцію до зростання, найбільше значення даного показника було у 2020 році, що більше на 11,6% порівняно з попереднім періодом.

Наступним етапом нашого дослідження є оцінка забезпеченості оборотним капіталом ПрАТ «Дитячий світ Київ», динаміку показників якої представимо в табл. 2.22 та за допомогою діаграми, на рис. 2.7.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотний капітал за

рахунок власних оборотних коштів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів і має становити 0,1 і вище. Як бачимо, зазначений показник перебував значно вище нормативного значення, а це свідчить про фінансову стійкість ПрАТ «Дитячий світ Київ» і його здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування. Найбільшого значення він набув в 2019 році – 0,84, що на 0,07 пункти більше ніж в 2018 році, хоча в 2020 році він дещо знизився відносно попереднього року.

Таблиця 2.22

Динаміка показників забезпеченості оборотним капіталом підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Фактичні значення			Абсолютне відхилення, +/-	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власним оборотним капіталом	0,77	0,84	0,80	0,07	-0,04
Коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом	3,7	5,5	5,2	1,80	-0,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,74	0,76	0,69	0,02	-0,07
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,69	0,49	0,71	-0,20	0,22

Показник забезпечення власними оборотними засобами запасів є індикатором достатності довгострокових коштів підприємства для забезпечення безперебійного виробничо-збутового процесу. Значення показника говорить про частку запасів, яка фінансується за рахунок ресурсів, залучених на постійній основі. Даний коефіцієнт протягом 2018-2020 років значно перевищував нормативне значення (0,5 і вище). Його зростання в 2019 році до рівня 5,5 порівняно з 2018 роком, коли його величина становила 3,7 свідчить про підвищення стійкості ПрАТ «Дитячий світ Київ» в середньостроковій перспективі і про зниження залежності від короткострокових джерел фінансування. В 2020 році коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом зазнав незначного зменшення порівняно з минулим 2019 роком і становив 5,2.

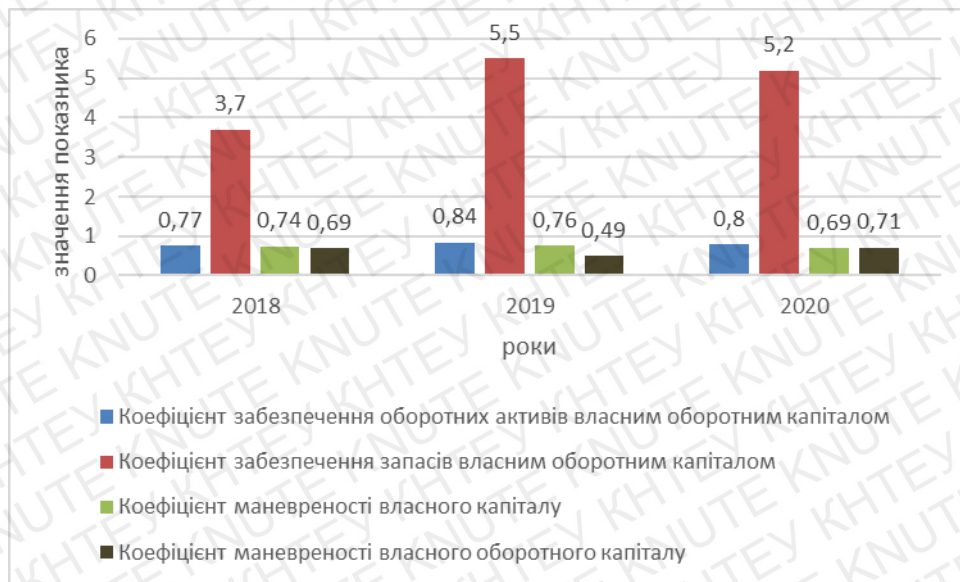

Рис. 2.7. Динаміка показників забезпеченості оборотним капіталом підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка його частина може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Як бачимо для ПрАТ «Дитячий світ Київ» цей показник протягом досліджуваного періоду значного перевищував нормативне значення (0,1 і вище), а також продемонстрував незначну позитивну динаміку в 2019 році порівняно з 2018 роком з величини 0,74 до значення 0,76, що свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Незначне зменшення даного коефіцієнта в 2020 році в порівнянні з попереднім 2019 роком до жодних негативних наслідків не призведе, оскільки його величина все одно перевищує нормативне значення.

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу говорить про те, яку частку власних оборотних коштів складають гроші та їх еквіваленти. Хоча в 2019 році цей показник мав негативну динаміку відносно попереднього 2018 року, в 2020 році бачимо його суттєве зростання до значення 0,71 з величини 0,49 в 2019 році, що свідчить про те, що досліджуване підприємство здатне відповідати за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями, використовуючи власні обігові кошти.

Співвідношення вартості запасів і величини власних та позичених джерел їх формування – один з найважливіших чинників стійкості фінансового стану. Рівень забезпеченості запасів джерелами формування визначає рівень поточної платоспроможності підприємства. Найбільш узагальненим показником фінансової стійкості є надлишок або нестача джерел засобів для формування запасів, яку визначають як різницю величини джерел засобів і величини запасів. При цьому, забезпеченість певними видами джерел (власними й позиченими), оскільки достатність суми всіх можливих видів джерел (враховуючи заборгованість та інші зобов'язання) гарантує тотожність підсумків активу і пасиву балансу (табл. 2.23).

Таблиця 2.23

Показники забезпеченості запасів джерелами їх формування підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Показники	Фактичні значення на дату, тис. грн.		
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
Надлишок (дефіцит) власних оборотних коштів для формування запасів (ДВОК)	46700	61210	42615
Надлишок (дефіцит) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів (ДВДД)	59700	72210	51215
Надлишок (дефіцит) нормальних джерел формування запасів (ДНДФЗ)	57700	77210	53115

Наведений в табл. 2.23 розрахунок показників дає змогу виокремити тип фінансової стійкості як «абсолютна стійкість фінансового стану», так як спостерігається надлишок власних оборотних коштів, при цьому підприємство не має банківських кредитів.

Отже, ПрАТ «Дитячий світ Київ» здійснює фінансування оборотних активів виключно за рахунок власного капіталу, що дає можливість забезпечити фінансову стійкість і розвиток підприємства, його платоспроможність та зниження ризику банкрутства, але в той же час відсутність кредитних коштів обмежують розширення операційної та інвестиційної діяльності та можливості приросту рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових коштів.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»

Підприємство ПрАТ «Дитячий світ Київ», яке відоме киянам як Торгівельний центр (ТЦ) Дитячий світ – це найбільший в Україні магазин товарів для дітей. За 60 років роботи тут навчилися враховувати всі потреби покупців, зібрали всі дитячі товари під одним дахом і організували простір, в якому зручно знайти будь-який товар. До послуг клієнтів 15000 найменувань іграшок, понад 10000 найменувань взуття й одягу. Серед персоналу ТЦ переважають високопрофесійні досвідчені продавці, які роблять акцент на відмінному знанні всього асортименту і консультують з більшості питань, які турбують батьків. Лівову частку товарів, що представлені в ТЦ постачає український виробник, тому є можливість блискавично розв'язувати питання з можливим заводським браком, заміною товару тощо.

Враховуючи запити на сучасні та світлі торговельні площі, ТЦ Дитячий світ активно оновлює будівлю ззовні й зсередини, також незабаром завершиться капітальний ремонт приміщень, внаслідок чого буде запроваджено зручніший формат магазинів – відвідувачі зможуть вибрати як універсальні бутики «все в одному», так і окремі спеціалізовані магазини в торговельній галереї. Крім того, наступного року заплановано будівництво нового ТРЦ, який буде обладнано кінотеатром, власною просторою стоянкою і дитячим розважальним комплексом. На сьогодні на території ТЦ працює океанаріум «Морська казка», де всі охочі, а особливо діти можуть відновити сили, відпочити й розважитись, спостерігаючи за морськими мешканцями.

Безперечно багато планів щодо розвитку ТЦ було порушено в зв'язку з карантинном, введеним в Україні через коронавірусну хворобу (COVID-19).

В умовах локдауну та задля безпеки усіх відвідувачів ТЦ Дитячий світ призупиняв свою роботу з 17 березня по 30 травня 2020 року. За звичайним режимом на 1-му поверсі ТЦ працювали лише супермаркет «Варус» та

аптека «Ласкава», в зонах функціонування було посилено режим прибирання з використанням спеціальних дезінфікуючих засобів. На сьогодні ТЦ працює за звичайним графіком роботи, вхід до магазинів обов'язково в захисних масках, в торгових залах та в черзі до каси необхідно дотримуватись відстані між відвідувачами не менше 1,5 метри.

За оцінками експертів, українські ТРЦ за понад два місяці карантину втратили майже 7 млрд грн орендних надходжень. Орендарі українських ТРЦ втратили за два місяці більше ніж 50 млрд грн товарообігу. Постраждали також усі обслуговуючі компанії. Ті орендарі, які працювали під час карантину (продуктові магазини, засоби зв'язку), втратили в обігу від 15% (супермаркети) до 50% і більше (засоби зв'язку, зоотовари, побутова хімія тощо). Були випадки закриття магазинів, але не масового характеру.

За прогнозами фахівців, вільні площі у торговельних центрах можуть зрости до 10-20%, але в першу чергу у «слабких» центрів. До кінця 2020 року ринок рітейлу буде відновлюватися, повернення на докарантинний рівень очікується лише навесні 2021 року, а вірогідніше навіть пізніше.

На нашу думку, заходи й рекомендації, що представлені в додатку К допоможуть в управлінні ТЦ Дитячий світ в умовах кризи й карантину.

Треба відмітити, що розробка напрямів управління оборотним капіталом має спиратися на загальну стратегію управління економічною діяльністю, обґрунтування якої обов'язково передусе стратегічному плануванню оборотного капіталу.

Процес розробки напрямів удосконалення управління оборотним капіталом передбачає виконання таких основних етапів: визначення стратегічних цілей управління оборотним капіталом, формування задач управління, аналіз оборотного капіталу, розробка плану управління оборотним капіталом, контроль і коригування стратегічних рішень при реалізації задач поточного і оперативного рівнів управління (додаток Л).

Система цілей управління оборотним капіталом є багаторівневою. Реальність і ефективність стратегії забезпечуються конкретністю і виміром

цілей, їх збалансованістю та забезпеченістю ресурсами, чіткою орієнтацією за часом. Слід зазначити, що генеральна ціль управління оборотним капіталом і субпідрядні цілі першого рівня є практично однаковими при застосуванні підприємством будь-якої базової стратегії. Стратегічні ж цілі другого рівня не є однаковими для усіх підприємств. Хоча за своїм змістом всі наведені на рисунку цілі є актуальними для підприємства, пріоритетність тих чи інших цілей визначається кожним підприємством окремо. Ця ієрархія зумовлюється обраною базовою та фінансовою стратегіями підприємства.

Для обґрунтування напрямів управління оборотним капіталом вибрано інтенсивний вектор розвитку бюджету підприємства, який неможливий без визначення оптимальних обсягів оборотних активів і пошуків ефективних джерел формування капіталу для їх авансування, що потребує цілісного механізму управління кругообігом капіталу та реалізації продукції.

Наступним етапом є проведення всебічного аналізу оборотного капіталу як стратегічного ресурсу підприємства. Аналіз необхідно проводити за двома напрямками: діагностика зовнішніх умов формування і авансування оборотного капіталу на основі чіткої діагностики ефективності управління формуванням і використанням оборотного капіталу окремого підприємства.

Результатом аналізу має стати всебічна оцінка оборотного капіталу, виявлення особливостей його формування та авансування, тенденцій зміни, можливих і неможливих шляхів поповнення та вартості залучення. Етапність проведення аналізу принципового значення не має, оскільки аналіз внутрішнього середовища викликає необхідність урахування і зовнішнього впливу, а вивчення впливу зовнішнього середовища в свою чергу вимагає аналізу внутрішніх факторів.

Важливою частиною формування оборотного капіталу на підприємстві торгівлі є плановий обсяг оборотних активів, адже без них неможливо здійснювати операційну діяльність. Ефективність використання оборотних активів багато в чому залежить від правильного визначення потреби в них на кожному етапі діяльності. Головним завданням управління активами, у тому

числі і оборотними, є максимізація прибутку на вкладений капітал при одночасному забезпеченні стійкої платоспроможності підприємства.

Планування обсягу оборотних активів будемо здійснювати, виходячи з фактичної оборотності їх окремих складових елементів та планування обсягів діяльності на 2020 рік.

Планування обсягу оборотних активів ПрАТ «Дитячий світ Київ» будемо виконувати в декілька етапів:

- визначення планового обсягу змінної частини оборотних активів;
- планування постійної частини оборотних активів.

1. *Визначення планового обсягу змінної частини оборотних активів.*

Планування обсягу запасів товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості за товари та залишків грошових коштів здійснюватимемо за допомогою використання середнього періоду обороту відповідних оборотних активів та визначених планових обсягів чистого доходу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Плановий норматив запасів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» на 2021 рік

Показник	Період, роки			
	2018	2019	2020	2021 (прогноз)
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	17500	12000	9800	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	40000	28000	22000	
Середній період обороту запасів, днів	272			
Плановий чистий дохід, тис. грн.	0,74*22000 = 16280			16280
Плановий норматив запасів, тис. грн.	12300,4			12300

Провівши планування запасів ПрАТ «Дитячий світ Київ» можна сказати, що обсяг запасів у 2021 році планується в сумі 16280 тис. грн., що більше на 2500 тис. грн до показника 2020 року загальним обсягом 9800 тис. грн., а обсяг очікуваного чистого доходу від реалізації продукції на 2021 рік враховуючи середньорічні темпи росту планується в сумі 16280 тис. грн.

Результати розрахованого планового нормативу дебіторської заборгованості представлені в табл. 3.2.

Плановий норматив дебіторської заборгованості товарного характеру підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» на 2021 рік

Показник	Період, роки			
	2018	2019	2020	2021 (план)
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості (заборгованість покупців), тис. грн	380	255	280	
Середній період обороту дебіторської заборгованості товарного характеру, днів	3,66			
Плановий чистий дохід, тис. грн.				16280
Плановий норматив дебіторської заборгованості, тис. грн				165,5

Як бачимо з проведених розрахунків, обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги підприємства, що досліджується, планується в сумі 165,5 тис. грн, що на 114,5 тис. грн. менше між у 2020 році.

Дебіторська заборгованість клієнтів є по суті, безпроцентною позичкою покупцям. Перш ніж прийняти рішення про послаблення розрахункових умов, треба порівняти витрати на утримання на балансі додаткової дебіторської заборгованості клієнтів із вигодою від приросту обсягу продажу. Якщо результат такого порівняння дає чистий прибуток, підприємство може послабити свої розрахункові умови клієнтам.

У процесі управління дебіторською заборгованістю неможливо не звернути увагу на такий фактор, як інфляція. Інфляція виступає джерелом «проїдання» обігових коштів. А тому варто зупинитися лише на тих моментах, що впливають на скорочення обігових активів. Передусім це затримка коштів від покупця після відвантаження готової продукції.

Господарсько-підприємницька діяльність неможлива без грошових активів. Ця потреба є одним з об'єктів фінансового планування і відображення в обліку та звітності. Розмір оборотного капіталу, який утворює кожен складову грошових активів, має відповідати потребам і можливостям підприємства з реалізації продукції.

Планова потреба у грошових активах на ПрАТ «Дитячий світ Київ» на 2021 рік представлена в табл. 3.3.

**Планова потреба у грошових активах
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» на 2021 рік**

Показники	Алгоритм	2020 рік	2021 рік (план)
<i>Розрахунок поточного запасу готівкових коштів</i>			
Чистий дохід, тис. грн.	ЧД	22000	
Середні залишки грошових коштів (ЗГК): гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	ЗГК	36500	-
Період обороту ГК, днів	$ПО_{ГК} = ЗГК / ЧД * 360$	597,3	
Плановий чистий дохід, тис. грн.	ЧД _{пл}		16280
Планова потреба у поточному запасі ГК, тис. грн.	$ОА_{ПЗГК_{пл}} =$ $ПО_{ГК} * ЧД_{пл} / 360$	-	27011
Варіація надходження ГК, %	V_H		2,8
Варіація витрачання ГК, %	V_B		1,9
Планова потреба у страховому запасі ГК, тис. грн	$ОА_{СЗГК_{пл}} =$ $ОА_{ПЗГК_{пл}} (V_H + V_B) / 100$	-	1269,6
Загальна потреба у ГК, тис. грн	$ОА_{ГК} =$ $ОА_{ПЗГК_{пл}} + ОА_{СЗГК_{пл}}$		28307,6

Проаналізувавши планові показники грошових активів ПрАТ «Дитячий світ Київ» можна зробити висновок, що загальна потреба у грошових коштах становитиме 28307,6 тис. грн у 2021 плановому році.

Отже, з вищенаведених розрахунків можна підсумувати, що ПрАТ «Дитячий світ Київ» необхідно мати такий плановий обсяг (на 2021 рік) оборотних активів: запасів – 12300 тис. грн., дебіторської заборгованості товарного характеру – 165,5 тис. грн., грошових коштів – 28307,6 тис. грн.

2. *Планування інших оборотних активів, іншої поточної дебіторської заборгованості та дебіторської заборгованості за розрахунками* будемо здійснювати методом прямого розрахунку.

До складу іншої поточної дебіторської заборгованості відноситься заборгованість покупців. В цілому передбачити на рік вперед зміну наведених статей оборотних активів досить складно, тому за плановий норматив їх залишку візьмемо їх фактичні середні нормативи за 2020 рік.

Тепер, коли відомі всі планові обсяги основних елементів оборотних активів ПрАТ «Дитячий світ Київ», можна визначити загальну потребу у формуванні оборотних активів підприємства на 2021 рік (табл. 3.4).

**Плановий обсяг оборотних активів (капіталу)
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» на 2021 рік (за елементами)**

тис. грн

Показник	ФАКТ	ПЛАН	Приріст (+/-)	
	2020 рік	2021 рік	тис. грн	%
Обсяг оборотних активів, в. т. ч:	64565	58758,1	-5806,9	-9,8
- запаси	9800	12300	2500	+25,5
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	280	165,5	-114,5	-40,9
- інша поточна дебіторська заборгованість	17600	17600	-	-
- гроші та їх еквіваленти	36500	28307,6	-8192,4	-22,5
- інші оборотні активи	385	385	-	-

Як бачимо з табл. 3.4 планова потреба у обсязі оборотних активів зменшилась на 5806,9 тис. грн (-9 %), обсяг запасів зріс на 2500 тис. грн або на 25,5%, дебіторська заборгованість скоротилася на 40,9%, а потреба у грошах та їх еквівалентах також скоротилася на 22,5% або на 8192,4 тис. грн.

Тому, для прибуткового функціонування в сучасному середовищі підприємству потрібно забезпечувати ефективне використання оборотного капіталу та сприяти прискоренню його оборотності, підтримувати на досить високому рівні свою платоспроможність та ліквідність.

За цих умов ПрАТ «Дитячий світ Київ» необхідно розробляти політику комплексного управління оборотним капіталом, яка полягає у:

- виборі оптимального рівня і раціональної структури оборотного капіталу з урахуванням специфіки діяльності підприємства;
- визначенні обсягу і структури джерел фінансування оборотних активів.

В економічній літературі наводять три типи політики комплексного управління оборотним капіталом: агресивну, консервативну і помірковану. Детально їх суть та відмінності було розглянуто в теоретичній частині даної роботи, а наразі ми визначимо тип політики фінансування оборотного капіталу досліджуваного підприємства, для чого визначимо фінансування оборотних активів (табл. 3.5).

**Динаміка фінансування оборотних активів
підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» протягом 2018-2020 років**

тис. грн

Показник	Станом на дату:		
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
Власний капітал	81270	93270	53270
Позиковий капітал	13890	12360	14340
РАЗОМ	95160	105630	67610

Ми бачимо, що всі оборотні активи підприємства профінансовані в більшості за рахунок власного капіталу, підприємство за досліджуваний період характеризується веденням поміркованої політики щодо управління оборотним капіталом, що передбачає середній рівень рентабельності й оборотності активів. Така політика забезпечує поточну потребу в усіх видах оборотних активів і спрямована на створення нормальних страхових запасів на випадок найбільш типових порушень у процесі операційної діяльності.

В нинішніх умовах обмеженості джерел поповнення оборотного капіталу найбільш прийнятним слід вважати планування оборотного капіталу і оборотних активів на основі оптимізації.

Процес обґрунтування політики управління оборотним капіталом потребує використання економіко-математичного інструментарію, який включатиме розробку економіко-математичних моделей, вибір методів і засобів для проведення розрахунків, аналіз отриманих результатів, прийняття рішень та контроль за їх виконанням.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження дозволило зробити ряд висновків теоретичного та практичного характеру, основні з яких зводяться до наступного.

Розглянувши визначення та підходи провідних науковців до поняття «оборотний капітал», ми сформуваємо власне бачення сутності цієї економічної категорії, під якою, слід розуміти сукупність коштів, майна, інвестицій, інших ресурсів, що вкладені в оборотні активи з метою забезпечення їх безперервного кругообігу, ефективного використання та забезпечення прибуткового здійснення економічної діяльності підприємства протягом короткострокового періоду часу.

Високий рівень ефективності використання оборотного капіталу підприємства може бути забезпечений наступним чином: покращення оборотності оборотного капіталу; зростання показника рентабельності оборотного капіталу; дотримання необхідного рівня ліквідності активів та поточної платоспроможності підприємства та забезпечення фінансової стійкості.

Варто акцентувати увагу, що політика управління оборотним капіталом повинна забезпечувати пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності та ефективністю роботи підприємства. Досягнути цього можна, забезпечивши платоспроможність та дотримуючись прийняттого обсягу, структури і рентабельності активів. Реалізація цих задач досягається в процесі розробки на підприємстві спеціальної політики формування оборотного капіталу.

Підприємством, що виступає об'єктом дослідження в даній роботі є ПрАТ «Дитячий світ Київ», основними видами діяльності якого за КВЕД є: 47.19: Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах та інші.

На першому етапі дослідження ми визначили обсяги та динаміку результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Ґрунтуючись на результатах дослідження, слід відмітити, що підприємство у 2018 році

реалізувало продукцію на суму 40000 тис. грн., у наступному періоді спостерігається зменшення обсягів реалізації на 12000 тис. грн. (30%), у 2020 році відносно попереднього періоду ця зміна становила – 6000 тис. грн. (-21%). Щодо собівартості реалізованої продукції прослідковується така ж тенденція, станом на 2019 рік вона становила 16000 тис. грн., що на 36% менше за попередній рік, а у 2020 році менше на 25% і становить 12000 тис. грн. Обсяг валового прибутку також зменшився з 15000 тис. грн. у 2018 році до 11000 тис. грн. у 2020 році, середньорічний темп росту склав -13%, рівень прибутковості в 2020 році становив 66,4%, що є досить високим показником для нашого підприємства.

Проаналізувавши прибутковість діяльності ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки, ми бачимо, що чистий фінансовий результат має тенденцію до зростання у зазначеному періоді. Так у 2020 році чистий прибуток становив 14612 тис. грн., що на 1697 тис. грн. більше за 2019 рік, відповідно у цьому ж році його величина була більша на 913 тис. грн. ніж у 2018 році.

Також спостерігається позитивна тенденція до зростання рентабельності власного капіталу, величина якої у 2020 році становила 19,9%, що більше на 5,1% порівняно з 2019 роком. Слід зазначити, що рентабельність активів, рентабельність діяльності, рентабельність операційних витрат також мають позитивну динаміку зростання.

У структурі капіталу підприємства переважна частка належить такій категорії як власний капітал, так в 2018 році він становив 81,51% від загальної суми капіталу, наступного року зріс на 5,32% до величини 86,83% і в 2020 році його частка зафіксована на межі 84,47%.

Поточні зобов'язання та забезпечення найбільшу частку за досліджуваний період мали в 2018 році на рівні 18,49% від загальної суми капіталу, а найменшу в 2019 році – 13,17%. В 2020 році їх частка дещо збільшилася на 2,36% і становила 15,53%. Середньорічні показники абсолютного приросту мають від'ємне значення і становлять -1,48%.

Переважна частина оборотних активів формуються за рахунок власного оборотного капіталу. Власний оборотний капітал з 2018 по 2019 рік зріс на 1130 тис грн., а в 2020 році порівняно з 2019 зменшився на 14740 тис. грн.

Оборотні активи, що формуються за рахунок позикових коштів, у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшились на 6500 тис. грн. (38,24%), саме за рахунок зменшення оборотних активів, які формуються за рахунок кредиторської заборгованості. Загалом джерела фінансування оборотних активів у 2020 році порівняно з попереднім зменшились на 14990 тис. грн. (-19,61%), таке зменшення відбулось як за рахунок зменшення власного оборотного капіталу на 22,35%, так і за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 2,38%.

Ділова активність підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилась, про що свідчить зростання періоду обороту всіх показників, що аналізуються. У 2020 році відбулося подальше збільшення операційного циклу на 25 днів (або на 9,26%). У середньому ж за досліджуваний період, а саме 2018-2020 роки, тривалість операційного циклу зросла на 22 дні (або на 5,34%). Зростання цього показника говорить про збільшення строку погашення дебіторської заборгованості.

Підприємство в процесі ведення економічної діяльності конвертує свої оборотні активи в грошову форму, а ці гроші вже використовуються для покриття зобов'язань. ПрАТ «Дитячий світ Київ» не має банківських кредитів, а власний оборотний капітал більший за величину запасів протягом досліджуваного періоду, також підприємство характеризується високою ліквідністю, платоспроможністю та абсолютною фінансовою стійкістю.

Рентабельність позикового капіталу протягом досліджуваного періоду мала тенденцію до зростання, найбільше значення даного показника було у 2020 році, що більше на 11,6% порівняно з попереднім періодом.

Показники забезпечення власними оборотними засобами запасів є індикаторами достатності довгострокових коштів підприємства для забезпечення безперебійного виробничо-збутового процесу. Значення

показників говорить про частку запасів, яка фінансується за рахунок ресурсів, залучених на постійній основі, протягом 2018-2020 років значення показників значно перевищували нормативні значення, спостерігається надлишок власних оборотних коштів.

ПрАТ «Дитячий світ Київ» здійснює фінансування оборотних активів виключно за рахунок власного капіталу, що дає можливість забезпечити фінансову стійкість і розвиток підприємства, його платоспроможність та зниження ризику банкрутства, але в той же час відсутність кредитних коштів обмежують розширення операційної та інвестиційної діяльності та можливості приросту рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових коштів.

З метою удосконалення політики управління оборотним капіталом, слід запропонувати ряд заходів та рекомендацій, що допоможуть в управлінні ТЦ Дитячий світ в умовах кризи й карантину, а саме: захист рівня зайнятих площ; пошук нових орендарів; робота з дебіторською заборгованістю; оптимізація витрат: клінінг (перерозподіл зон прибирання); інженерні системи (холодопостачання, опалення); планові ремонти; робота ліфтів і ескалаторів; вивезення сміття; охорона та безпека; постійний моніторинг ситуації, обмін думками з іншими гравцями ринку; забезпечення постійної роботи торговельного центру; контроль виторгів орендарів; одержання даних щодо онлайн-замовлень, які були отримані в пункті видачі орендаря в ТЦ; маркетингові ініціативи тощо.

В нинішніх умовах обмеженості джерел поповнення оборотного капіталу найбільш прийнятним слід вважати планування оборотного капіталу і оборотних активів на основі оптимізації. Процес обґрунтування політики управління оборотним капіталом потребує використання економіко-математичного інструментарію, який включатиме розробку економіко-математичних моделей, вибір методів і засобів для проведення розрахунків, пошук та аналіз отриманих результатів, прийняття рішень та контроль за їх виконанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств: [підруч.] / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К.: КНЕУ, 2012. – 780 с.
2. Бородавкін А.Н., Моляков Д.С., Сорока Р. Методологічні основи управління оборотними активами / А.Н. Бородавкін // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/179/knp179_31-33.pdf
3. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: підруч.: пер. з англ. / Є.Ф.Брігхем. – К.: Молодь, 2006. – 960 с.
4. Бурбело О.А. Оцінка ефективності використання оборотних активів [Текст] / О.А. Бурбело, О.І. Зуєва // Економіка АПК. – 2017. – №11. – С.50-53.
5. Власова Н.О. Чинники формування оборотних активів підприємств роздрібної торгівлі [Текст] / Н.О. Власова, М.В. Чорна, О.В. Михайлова // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – №8. – С.156-163.
6. Гаркуша Н.М. та ін. Класифікація матеріальних оборотних активів у системі управління підприємством / Н.М. Гаркуша, І.В. Руденко // Економіка підприємства, 2018. – №12. – С. 288-293.
7. Господарський кодекс України від 16.08.2020 р. №815-ІХ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
8. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посіб. / І. І. Грибик. – К.: Ліра-К, 2016. – 428 с.
9. Гринюк І. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія / І. Гринюк // AgriculturalandResourceEconomics: InternationalScientific E-Journal, 2016. – №4. – С. 64-74.
10. Губарик О.М. Оборотні активи в управлінському обліку підприємства / О.М. Губарик // АгроСвіт. – 2017. – № 20. – С. 25-28.

11. Губіна І.А. Аналіз оборотного капіталу / І.А. Губіна // Світ бухгалтерського обліку, 2015. – №3. – С.71-76.
12. Гусева О. Оцінка джерел фінансування поточних активів торговельних підприємств // Торгівля і ринок України: Тематичний збірник наукових праць з проблем торгівлі і громадського харчування. Випуск 10. Том 3. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2014. – С.159-168.
13. Демченко Т.А. Економічна суть оборотних активів і проблеми їх визнання й класифікації [Текст] / Т.А. Демченко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №12. – С.175-180.
14. Диба М.І. Організаційний підхід до визначення й погашення дебіторської заборгованості в Україні. / М.І. Диба, Ю.В. Іващенко – Фінанси України. – 2011, №11. – С. 83-91.
15. Домбровська Н.Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства / Н. Р. Домбровська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №17. – Режим доступу до статті: <http://global-national.in.ua/issue-17-2017>
16. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства / Є.О. Донін // Економіка і організація управління, 2018. – №1. – С. 75-85.
17. Дробошевська Т.В. Економічна сутність оборотного капіталу, його роль у фінансово-господарській діяльності підприємства / Т.В. Дробошевська Л.М. Фільштейн. Наукові записки, вип. 12, част. І. С. 204-207. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4736/1/42_2012_204_207.pdf
18. Дудчик О.Ю. Управління платоспроможністю та ліквідністю підприємств сфери інформації та телекомунікації та формування системи їх забезпечення / О.Ю. Дудчик // Економіка і суспільство, 2017. – №13. – С. 1088-1095.

19. Зайцева І.Ю. Класифікація нематеріальних активів за групами та ознаками / І. Ю. Зайцева, Н. С. Ситник // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. – Вип. 54. – С. 387-394.
20. Капаруліна І.М. Розвиток підприємства: концепція і технологія дослідження: монографія / І. М. Капаруліна. – К.: ЦУЛ, 2015. – 432 с.
21. Ковальчук Н.О. Нормування оборотних активів як одна з передумов підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств [Текст] / Н.О. Ковальчук // Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економіки знань: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. / МФУ, БДФА [та ін.]. – Чернівці: [БДФА], 2016. – С. 277-279.
22. Ковальчук Н.О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах [Текст] / Н.О. Ковальчук // Науковий вісник. Економічні науки: [зб. наук. пр.] / МФУ, БДФА; [гол. ред. В. В. Прядко]. – Чернівці: Золоті литаври, 2016. – Вип.1. – С. 99-107.
23. Колодяжна К.А. Управління оборотними коштами і їхня роль в діяльності торгових підприємств // Торгівля і ринок: Збірник наук. праць. – К. – 2015, вип. 28 Т.2. – С.76-82.
24. Курило О.Б. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б. Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й Вівчар, О.М.Чубка – К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 340 с.
25. Лисьонкова Н.М. та ін. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства / Н.М. Лисьонкова, В.Ю. Захарчук // Приазовський економічний вісник, 2018. – №5. – С. 354-358.
26. Лищенко О.Г. Управління дебіторською заборгованістю як фактором фінансової стійкості підприємства / О.Г. Лищенко / /Серія «Економіка та підприємництво». – 2010, №3. – С.84-88.
27. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства: підручник для вузів / А.А. Мазаракі. – К. : «Хрещатик», 1999. 800 с.

28. Маргасова В.Г. Аналіз існуючих методів управління оборотними активами підприємства / В. Г. Маргасова // Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування. Зб. наук. пр. – 2017. – Вип. №1 (20). – С. 254–259.
29. Марусяк Н.Л. Кругообіг оборотного капіталу як основа забезпечення фінансової результативності підприємства / Н.Л. Марусяк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Чернівці ЧТЕІ КНТЕУ, 2010. Вип. II (38). Економічні науки. С. 80-86.
30. Мельничук К.С. Управління оборотними активами підприємства як необхідна складова забезпечення їх ефективної діяльності / К.С.Мельничук // Наука й економіка. – 2016.– № 4 (16). – Т. 2. – С.108-112.
31. Методи регресійного аналізу при плануванні та прогнозуванні потреби в оборотних засобах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://1fin.ru/?id=683>.
32. Назаренко О.Ф. Стан та тенденції структури оборотних коштів промислових підприємств в Україні / О. Ф. Назаренко // Актуальні проблеми економіки, 2016. – №6. – С. 53-62.
33. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1: Загальні вимоги до фінансової звітності. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/>
34. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари роботи і послуги / Г. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит: науково-практичний журнал. – 2013, №11. – С. 31-37.
35. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів / П. Л. Носов, Г. І. Купалова // Економіка і держава. – 2017. – №7. – С. 43-46.

36. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.
37. Осадчук Д. Сутність та склад оборотних активів підприємства / Осадчук Д. // Матеріали Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання», 20-21 квітня 2016 року – Т.: ТНТУ, 2016 – Том 2. – С. 59.
38. Підприємництво і торгівля: навчальний посібник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Ковальської та проф. І.В. Кривов'язюка. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 620 с.
39. Поддєрьогін А.М. Сутність та джерела формування фінансових ресурсів підприємств / А. М. Поддєрьогін // Академічний огляд. Наук.-прак. журн. Дніпропетровський університет економіки та права. – 2006. – №1. – С. 53-60.
40. Поточні фінансові потреби підприємства та оборотний капітал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/management/14112/>
41. Римарчук А.М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація / А. М. Римарчук // Формування ринкових відносин в Україні [Текст]. – 2018. – №7 (110). – С. 64-70.
42. Сапоговська О. Облік товарних запасів на підприємствах торгівлі / О. Сапоговська // Вісник КНТЕУ. – К., 2018. – №6. – С.107-115.
43. Сословський В.Г. Вибір методу планування оборотних активів підприємств / В. Г. Сословський, І. О. Лисенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2018_2/part1/24.pdf
44. Сторожук Т. Контроль дебіторської заборгованості у системі стратегічного обліку // Т. Сторожук // Фінансовий контроль. – Київ, 2011. – №8 (69). – С. 48-50.

45. Сумец А.М. К обоснованию необходимости разработки методики определения максимальной величины запаса товарной продукции / А.М. Сумец // Логистика: проблемы и решения. – К., 2010. – №4 (29). – С. 64-67.
46. Тучак О. Управління дебіторською заборгованістю // О.Тучак // Баланс. – Київ, 2014. – №92. – с.19-24.
47. Фроленко Р.В. Аналітична складова управління оборотним капіталом підприємства: концептуальний підхід. Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал. 1-2. 2016. С. 98-103.
48. Ходжва К. Я. Оборотний капітал підприємства: його сутність та значення / К.Я. Ходжва., Т.Б. Кузенко Харківський національний економічний університет, Україна. URL: http://www.rusnauka.com/27_OINXXI_2011/Economics/14_92290.doc.htm
49. Чубка О.М. Оцінка методів управління оборотними активами промислових підприємств / Чубка О.М., Рудницька О.М. // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль, 2017. – №12. – С.440-445.
50. Чухно І.С. Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства / І.С.Чухно, С. В. Рилєєв. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidprijemstva>.

Принципи управління оборотним капіталом підприємства

Методика розрахунку обертання дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показник	Методика розрахунку	Зміст показника
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	$\frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{дебіторська заборгованість}}$	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до величини дебіторської заборгованості. 2. Показує, у скільки разів чистий дохід перевищує дебіторську заборгованість. 3. Додатний, повинен збільшуватись, нижня межа 18
Період погашення дебіторської заборгованості	$\frac{\text{тривалість періоду}}{\text{коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості}}$	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає відношення періоду аналізу до коефіцієнта обертання дебіторської заборгованості та показує термін інкасації дебіторської заборгованості. 2. Від'ємний, повинен зменшуватись, верхня межа 20 днів
Період погашення кредиторської заборгованості	$\frac{\text{тривалість періоду}}{\frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{кредиторська заборгованість}}}$	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає період сплати підприємством короткострокової заборгованості. 2. Від'ємний, повинен зменшуватись
Частка сумнівної дебіторської заборгованості	$\frac{\text{резерв сумнівних боргів}}{\text{дебіторська заборгованість}}$	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає співвідношення сумнівної дебіторської заборгованості до загальної її суми 2. Показує частку простроченої дебіторської заборгованості. 3. Від'ємний, має зменшуватись, межа 0-0,1
Період фінансового циклу	різниця періодів операційного циклу і погашення дебіторської заборгованості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає і показує період обігу коштів. 2. Від'ємний, повинен зменшуватись
Період операційного циклу	сума періодів обертання запасів і погашення дебіторської заборгованості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначає і показує термін перетворення придбаних матеріальних ресурсів на грошові кошти. 2. Від'ємний, повинен зменшуватись

**Динаміка обсягу та складу активів (майна) підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (горизонтальний аналіз)**

Показники	Середні значення, тис. грн.			Абсолютне відхилення, тис. грн. +/-		Темп приросту, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Необоротні активи:	22595	21315	22055	-1280	740	-5,7	3,5
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	45	65	55	20	-10	44,4	-15,4
Незавершені капітальні інвестиції	2550	2750	1500	200	-1250	7,8	-45,5
Основні засоби (залишкова вартість)	20000	18500	20500	-1500	2000	-7,5	10,8
Оборотні активи:	84575	79080	64565	-5495	-14515	-6,5	-18,4
Запаси (всього)	17500	12000	9800	-5500	-2200	-31,4	-18,3
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	380	255	280	-125	25	-32,9	9,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	21500	33500	17600	12000	-15900	55,8	-47,5
Гроші та їх еквіваленти	45000	33000	36500	-12000	3500	-26,7	10,6
Інші оборотні активи	195	325	385	130	60	66,7	18,5
ВСЬОГО АКТИВІВ	107170	100395	86620	-6775	-13775	-6,3	-13,7

Динаміка обсягу та складу оборотних та необоротних активів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

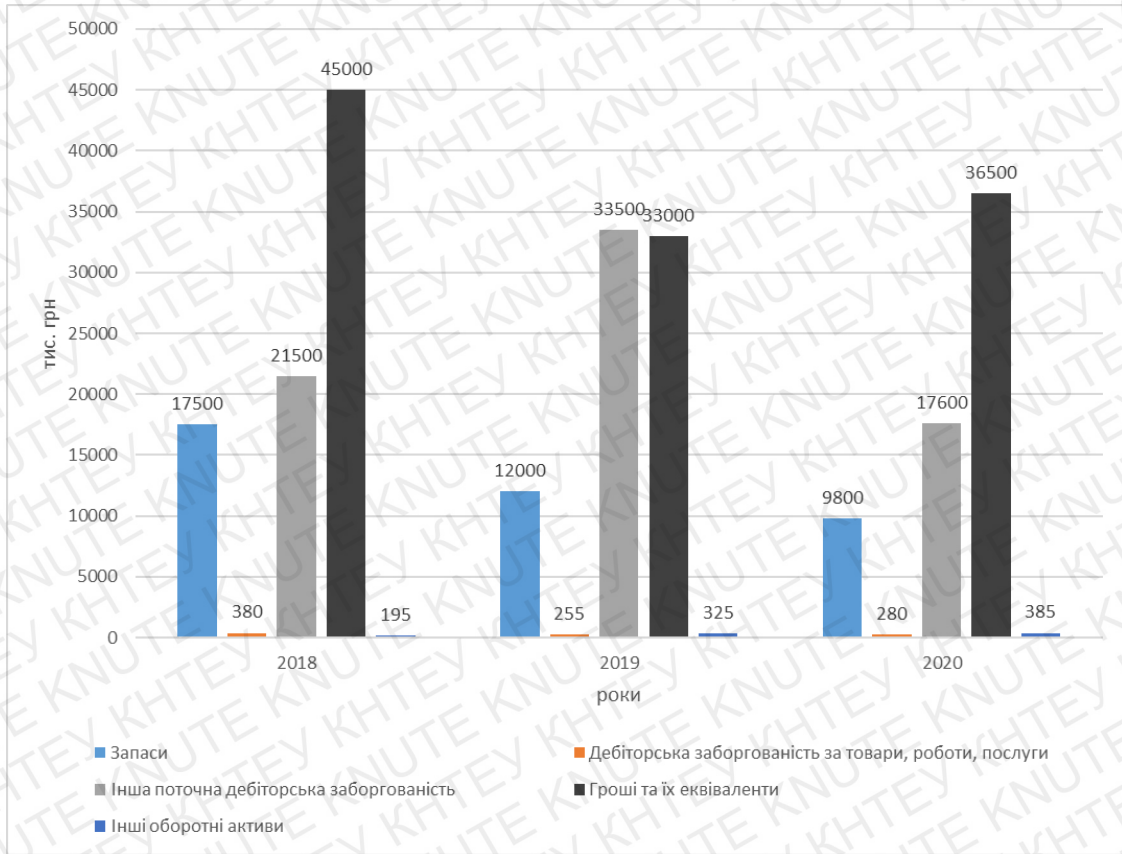

Рис. Г.1. Динаміка обсягу та складу оборотних активів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

Рис. Г.2. Динаміка обсягу та складу необоротних активів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

**Динаміка структури активів (майна) підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Необоротні активи:	21,08	21,23	25,46	-	-	-
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	0,04	0,06	0,06	0,03	0,00	14,78
Незавершені капітальні інвестиції	2,38	2,74	1,73	0,36	-1,01	-10,05
Основні засоби (залишкова вартість)	18,66	18,43	23,67	-0,23	5,24	8,24
Оборотні активи:	78,92	78,77	74,54	-	-	-
Запаси (всього)	16,33	11,95	11,31	-4,38	-0,64	-11,51
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	0,35	0,25	0,32	-0,10	0,07	-3,04
Інша поточна дебіторська заборгованість	20,06	33,37	20,32	13,31	-13,05	0,43
Гроші та їх еквіваленти	41,99	32,87	42,14	-9,12	9,27	
Інші оборотні активи	0,18	0,32	0,44	0,14	0,12	34,68
ВСЬОГО АКТИВІВ	100	100	100	-	-	-

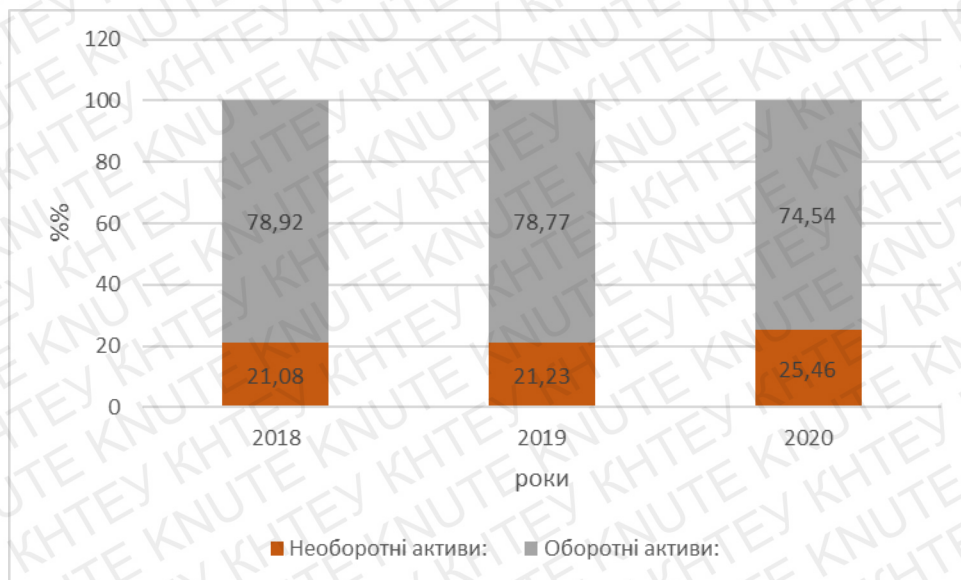

Рис. Д.1. Динаміка структури активів (майна) підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

**Динаміка структури оборотних активів підприємства
ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки (вертикальний аналіз)**

Показники	Питома вага, %			Абсолютний приріст по питомій вазі, % (п. п.)		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	Середньо- річні
Запаси (всього)	20,69	15,17	15,18	-5,52	0,01	-9,81
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	0,45	0,32	0,43	-0,13	0,11	-1,50
Інша поточна дебіторська заборгованість	25,42	42,36	27,26	16,94	-15,10	2,36
Гроші та їх еквіваленти	53,21	41,73	56,54	-11,48	14,81	2,04
Інші оборотні активи	0,23	0,42	0,59	0,19	0,17	36,89
Всього оборотних активів	100	100	100	-	-	-

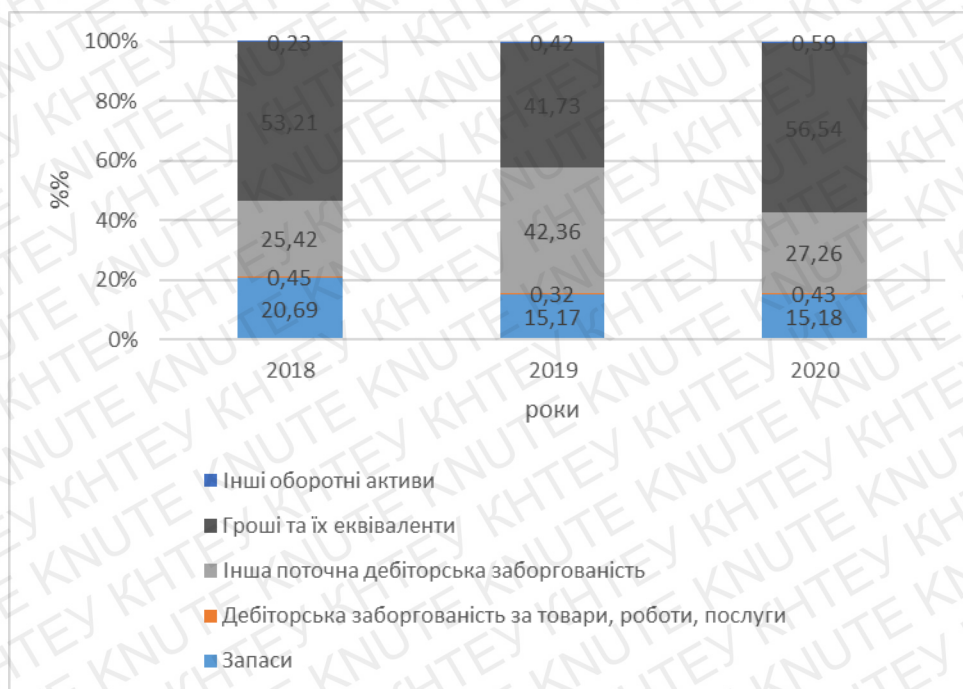

Рис. Е.1. Динаміка структури оборотних активів підприємства ПрАТ «Дитячий світ Київ» за 2018-2020 роки

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Фінансово-майновий стан за 2018 рік

Актив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Необоротні активи</i>		
Нематеріальні активи	20-25	70-75
первісна вартість	220-230	280-290
накопичена амортизація	200-210	210-220
Незавершені капітальні інвестиції	2600-2700	2500-2600
Основні засоби	21000-22000	19000-20000
первісна вартість	46000-47000	45000-46000
знос	24000-25000	26000-27000
Інвестиційна нерухомість	0	0
Довгострокові біологічні активи	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0
Інші необоротні активи	0	0
Усього	24000-25000	21000-22000
<i>Оборотні активи</i>		
Запаси	22000-23000	13000-14000
Поточні біологічні активи	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	490-500	270-280
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	0	до 10
з бюджетом	-	-
у тому числі з податку на прибуток	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	10000-11000	33000-34000
Поточні фінансові інвестиції	0	0
Гроші та їх еквіваленти	63000-64000	27000-28000
Витрати майбутніх періодів	-	0
Інші оборотні активи	70-75	320-330
Усього	97000-98000	74000-75000
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	120000-130000	96000-97000

Пасив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Власний капітал</i>		
Зареєстрований (пайовий) капітал	2700-2800	2700-2800
Капітал у дооцінках	0	0
Додатковий капітал	8900-9000	8900-9000
Резервний капітал	670-680	670-680
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	82000-83000	69000-70000
Неоплачений капітал	0	0
Вилучений капітал	0	0
Усього	94000-95-000	81000-82000
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення</i>		
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0
Довгострокові кредити банків	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	0	0
Довгострокові забезпечення	0	0
Цільове фінансування	0	0
Усього	0	0
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>		
Короткострокові кредити банків	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	0	0
товари, роботи, послуги	23000-24000	11000-12000
розрахунками з бюджетом	1200-1300	1000-1100
у тому числі з податку на прибуток	35-40	120-130
розрахунками зі страхування	85-90	40-45
розрахунками з оплати праці	280-290	150-160
Поточні забезпечення	20-25	10-15
Доходи майбутніх періодів	0	0
Інші поточні зобов'язання	660-670	1400-1500
Усього	26000-27000	14000-15000
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	120000-130000	96000-97000

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Фінансово-майновий стан за 2019 рік

Актив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Необоротні активи</i>		
Нематеріальні активи	70-75	55-60
первісна вартість	280-290	260-270
накопичена амортизація	210-220	200-210
Незавершені капітальні інвестиції	2500-2600	3000-3100
Основні засоби	19000-20000	18000-19000
первісна вартість	45000-46 000	46000-47000
знос	26000-27 000	27000-28000
Інвестиційна нерухомість	0	0
Довгострокові біологічні активи	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0
Інші необоротні активи	0	0
Усього	21000-22000	21000-22000
<i>Оборотні активи</i>		
Запаси	13000-14000	11000-12000
Поточні біологічні активи	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	270-280	240-250
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	до 10	0
з бюджетом	-	-
у тому числі з податку на прибуток	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	33000-34000	34000-35000
Поточні фінансові інвестиції	0	0
Гроші та їх еквіваленти	27000-28000	39000-40000
Витрати майбутніх періодів	-	0
Інші оборотні активи	320-330	330-340
Усього	74000-75000	87000-88000
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	96000-97000	100000-110000

Пасив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Власний капітал</i>		
Зареєстрований (пайовий) капітал	2700-2800	2700-2800
Капітал у дооцінках	0	0
Додатковий капітал	8900-9000	8900-9000
Резервний капітал	670-680	670-680
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	69000-70000	81000-82000
Неоплачений капітал	0	0
Вилучений капітал	0	0
Усього	81000-82000	94000-95000
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення</i>		
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0
Довгострокові кредити банків	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	0	0
Довгострокові забезпечення	0	0
Цільове фінансування	0	0
Усього	0	0
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>		
Короткострокові кредити банків	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	0	0
товари, роботи, послуги	11000-12000	10000-11000
розрахунками з бюджетом	1000-1100	750-760
у тому числі з податку на прибуток	120-130	100-110
розрахунками зі страхування	40-45	35-40
розрахунками з оплати праці	150-160	120-130
Поточні забезпечення	10-15	20-25
Доходи майбутніх періодів	0	0
Інші поточні зобов'язання	1400-1500	2000-2100
Усього	14000-15000	14000-15000
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	96000-97000	100000-110000

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Фінансово-майновий стан за 2020 рік

Актив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Необоротні активи</i>		
Нематеріальні активи	55-60	50-55
первісна вартість	260-270	250-260
накопичена амортизація	200-210	200-210
Незавершені капітальні інвестиції	3000-3100	до 10
Основні засоби	18000-19000	23000-24000
первісна вартість	46000-47000	52000-53000
знос	27000-28000	28000-29000
Інвестиційна нерухомість	0	0
Довгострокові біологічні активи	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0
Інші необоротні активи	0	0
Усього	21000-22000	23000-24000
<i>Оборотні активи</i>		
Запаси	11000-12000	8600-8700
Поточні біологічні активи	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	240-250	320-330
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	0	0
з бюджетом	-	-
у тому числі з податку на прибуток	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	34000-35000	1200-1300
Поточні фінансові інвестиції	0	0
Гроші та їх еквіваленти	39000-40000	34000-35000
Витрати майбутніх періодів	-	0
Інші оборотні активи	330-340	440-450
Усього	87000-88000	45000-46000
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	100000-110000	68000-69000

Пасив	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
<i>Власний капітал</i>		
Зареєстрований (пайовий) капітал	2700-2800	2700-2800
Капітал у дооцінках	0	0
Додатковий капітал	8900-9000	8900-9000
Резервний капітал	670-680	670-680
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	81000-82000	40000-41000
Неоплачений капітал	0	0
Вилучений капітал	0	0
Усього	94000-95000	52000-53000
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення</i>		
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0
Довгострокові кредити банків	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	0	0
Довгострокові забезпечення	0	0
Цільове фінансування	0	0
Усього	0	0
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>		
Короткострокові кредити банків	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	0	0
товари, роботи, послуги	10000-11000	7500-7600
розрахунками з бюджетом	750-760	930-940
у тому числі з податку на прибуток	100-110	140-150
розрахунками зі страхування	35-40	35-40
розрахунками з оплати праці	120-130	110-120
Поточні забезпечення	20-25	20-25
Доходи майбутніх періодів	0	0
Інші поточні зобов'язання	2000-2100	2400-2500
Усього	14000-15000	15000-16000
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0
Фінансово-майновий стан	100000-110000	68000-69000

* Застереження для користувачів!

Аналітична інформація розділу «Фінанси» Системи «YOUCONTROL» (включно з усіма його підрозділами) має виключно рекомендаційний характер. Формування цієї інформації, упорядкування й розташування її складових частин, а також побудова функціональних зв'язків між нею та/або створеними на її основі базами (компіляціями) даних та/або іншою інформацією, є результатом роботи спеціальних програмних засобів.

Аналітична інформація розділу «Фінанси» не замінює наявну офіційну інформацію, не встановлює будь-які факти або обставини, що мають юридичне значення, й не може бути використана як експертні, аудиторські та інші офіційні висновки. Використання зазначеної інформації будь-якими особами для прийняття управлінських, юридичних, фінансових, організаційних та будь-яких інших рішень, дій або бездіяльності здійснюється ними виключно на власний розсуд і ТОВ «Ю- КОНТРОЛ» за їхні наслідки відповідальності не несе.

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Інформація про фінансові результати за 2018 рік

Фінансові результати	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	39000-40000	51000-52000
Чисті зароблені страхові премії	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24000-25000	32000-33000
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	0	0
Валовий:		
прибуток	14000-15000	18000-19000
збиток	0	0
Інші операційні доходи	23000-24000	22000-23000
Адміністративні витрати	3200-3300	3600-3700
Витрати на збут	24000-25000	26000-27000
Інші операційні витрати	900-1000	1000-1100
Фінансовий результат від операційної діяльності:		
прибуток	9000-10000	10000-11000
збиток	0	0
Дохід від участі в капіталі	0	0
Інші фінансові доходи	4800-4900	8600-8700
Інші доходи	0	0
Фінансові витрати	0	0
Втрати від участі в капіталі	0	0
Інші витрати	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		
прибуток	14000-15000	18000-19000
збиток	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2600-2700	3000-3100
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0
Чистий фінансовий результат:		
прибуток	12000-13000	15000-16000
збиток	0	0
Сукупний дохід	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та	0	0

спільних підприємств		
Інший сукупний дохід	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	0	0
Сукупний дохід	12000-13000	15000-16000
Елементи операційних витрат	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Матеріальні затрати	7200-7300	8500-8600
Витрати на оплату праці	7600-7700	9100-9200
Відрахування на соціальні заходи	1600-1700	1900-2000
Амортизація	2300-2400	2300-2400
Інші операційні витрати	9400-9500	9000-9100
Разом	28000-29000	31000-32000
Розрахунок показників прибутковості акцій	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2500000- 2600000	2500000- 2600000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2500000- 2600000	2500000- 2600000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	до 10	до 10
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	до 10	до 10
Дивіденди на одну просту акцію	0	0

Продовження Додатку II

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Інформація про фінансові результати за 2019 рік

Фінансові результати	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	27000-28000	39000-40000
Чисті зароблені страхові премії	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15000-16000	24000-25000
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	0	0
Валовий:		
прибуток	12000-13000	14000-15000
збиток	0	0
Інші операційні доходи	28000-29000	23000-24000
Адміністративні витрати	4100-4200	3200-3300
Витрати на збут	25000-26000	24000-25000
Інші операційні витрати	840-850	900-1000
Фінансовий результат від операційної діяльності:		
прибуток	10000-11000	9000-10000
збиток	0	0
Дохід від участі в капіталі	0	0
Інші фінансові доходи	4700-4800	4800-4900
Інші доходи	0	0
Фінансові витрати	0	0
Втрати від участі в капіталі	0	0
Інші витрати	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		
прибуток	15000-16000	14000-15000
збиток	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-2800...-2700	2600-2700
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0
Чистий фінансовий результат:		
прибуток	12000-13000	12000-13000
збиток	0	0
Сукупний дохід	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та	0	0

спільних підприємств		
Інший сукупний дохід	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	0	0
Сукупний дохід	12000-13000	12000-13000
Елементи операційних витрат	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Матеріальні затрати	8600-8700	7200-7300
Витрати на оплату праці	8300-8400	7600-7700
Відрахування на соціальні заходи	1800-1900	1600-1700
Амортизація	2000-2100	2300-2400
Інші операційні витрати	9100-9200	9400-9500
Разом	30000-31000	28000-29000
Розрахунок показників прибутковості акцій	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Середньорічна кількість простих акцій	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	-	-

Продовження Додатку И

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДИТЯЧИЙ СВІТ КИЇВ»**

Код ЄДРПОУ 21504897

Інформація про фінансові результати за 2020 рік

Фінансові результати	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	21000-22000	27000-28000
Чисті зароблені страхові премії	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	11000-12000	15000-16000
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	0	0
Валовий:		
прибуток	10000-11000	12000-13000
збиток	0	0
Інші операційні доходи	29000-30000	28000-29000
Адміністративні витрати	3800-3900	4100-4200
Витрати на збут	23000-24000	25000-26000
Інші операційні витрати	870-880	840-850
Фінансовий результат від операційної діяльності:		
прибуток	11000-12000	10000-11000
збиток	0	0
Дохід від участі в капіталі	0	0
Інші фінансові доходи	5500-5600	4700-4800
Інші доходи	0	0
Фінансові витрати	0	0
Втрати від участі в капіталі	0	0
Інші витрати	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		
прибуток	17000-18000	15000-16000
збиток	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-3100...-3000	-2800...-2700
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0
Чистий фінансовий результат:		
прибуток	13000-14000	12000-13000
збиток	0	0
Сукупний дохід	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	0	0
Накопичені курсові різниці	0	0

Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	0	0
Інший сукупний дохід	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	0	0
Сукупний дохід	13000-14000	12000-13000
Елементи операційних витрат	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Матеріальні затрати	8600-8700	8600-8700
Витрати на оплату праці	7500-7600	8300-8400
Відрахування на соціальні заходи	1600-1700	1800-1900
Амортизація	1700-1800	2000-2100
Інші операційні витрати	8900-9000	9100-9200
Разом	28000-29000	30000-31000
Розрахунок показників прибутковості акцій	За поточний рік, тис. грн.	За попередній рік, тис. грн.
Середньорічна кількість простих акцій	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	-	-

*** Застереження для користувачів!**

Аналітична інформація розділу «Фінанси» Системи «YOUCONTROL» (включно з усіма його підрозділами) має виключно рекомендаційний характер. Формування цієї інформації, упорядкування й розташування її складових частин, а також побудова функціональних зв'язків між нею та/або створеними на її основі базами (компіляціями) даних та/або іншою інформацією, є результатом роботи спеціальних програмних засобів.

Аналітична інформація розділу «Фінанси» не замінює наявну офіційну інформацію, не встановлює будь-які факти або обставини, що мають юридичне значення, й не може бути використана як експертні, аудиторські та інші офіційні висновки. Використання зазначеної інформації будь-якими особами для прийняття управлінських, юридичних, фінансових, організаційних та будь-яких інших рішень, дій або бездіяльності здійснюється ними виключно на власний розсуд і ТОВ «Ю- КОНТРОЛ» за їхні наслідки відповідальності не несе.

**Заходи, пропозиції та рекомендації для роботи й управління
ТЦ Дитячий світ в умовах кризи й карантину**

Пропозиції	Сутність й деталізація
1	2
Розробка сценаріїв розвитку ситуації для торгового центру з прогнозом cash flow при кожному із сценаріїв	Сценарії повинні бути різними, починаючи від базового до найбільш негативного, і, безумовно, повинні передбачати настання різноманітних ризиків, як наприклад: тривалий термін карантину; швидке зростання частки вакантних площ; вихід з ладу устаткування ТЦ в зв'язку із несвоєчасним обслуговуванням; відсутність поставок товарів до відкритих магазинів; обмеження роботи підрядників; заборгованість оплати праці підрядників; довгострокове падіння трафіку та продажів, перехід продажів в онлайн; зростання дебіторської заборгованості; високе кредитне навантаження тощо
Захист рівня зайнятих площ	Все частіше можна почути це завдання в наступному формулюванні: утримати наявних орендарів за будь-яку ціну. З робочих інструментів можна відзначити такі: скасування базової орендної плати на період закриття магазинів; розробка гнучкої політики знижок для орендарів; переклад орендної плати на «відсоток з товарообігу»; постійні комунікації з орендарями, в тому числі переконання, що «виплисти» можна тільки спільними зусиллями; залучення орендарів в онлайн маркетингові активності торгового центру
Пошук нових орендарів	Незважаючи на те, що відбувається, робота з потенційними орендарями повинна тривати. Це дозволить мінімізувати ризик збільшення частки вакантних площ після зняття обмежувальних заходів
Робота з дебіторською заборгованістю	Відслідковувати надходження платежів потрібно безперервно і щодня, необхідно узгодити графік платежів. Якщо орендар в свій час маленькими сумами, але платить, це показує його дисциплінованість, бажання залишитися в цьому ТЦ, і він зможе розраховувати на деякі поступки в подальшому з боку керуючої компанії
Оптимізація витрат	клінінг (перерозподіл зон прибирання); інженерні системи (холодопостачання, опалення); планові ремонти; робота ліфтів і ескалаторів; вивезення сміття; охорона та безпека (скорочення персоналу, посилення моніторингу за допомогою відеоспостереження).
Постійний моніторинг ситуації, обмін думками з іншими гравцями ринку	Ситуація зараз змінюється щодня. Кожен день в силу вступають нові закони, укази, заходи підтримки бізнесу від уряду. Дуже важливо відстежувати всі зміни та реагувати на них своєчасно, приймаючи рішення в максимально стислі терміни
Забезпечення постійної роботи торговельного центру	Торговий центр – «живий організм», і навіть при частково відкритих магазинах його потрібно обслуговувати, проводити клінінг, охороняти, забезпечивши при цьому безпеку здоров'я співробітників і відвідувачів торгового центру (контроль черг в магазинах і аптеках, контроль температури співробітників ТЦ і орендарів, надання дезінфікуючих коштів на безкоштовній основі, інформування про заходи безпеки (друковані та усні оголошення тощо)

Продовження додатку К

1	2
Взаємодія з кредитуючою організацією (банком)	Якщо закінчуються кошти на покриття витрат, саме час підготувати документи і провести зустріч з банком з метою зменшення кредитного навантаження. Фінансові організації не зацікавлені в отриманні на баланс непрофільних активів. Тому банки можуть зробити підтримуючі заходи, такі як перенесення погашення тіла кредиту або відсотків, зниження вимог кредитного договору тощо
Контроль виторгів орендарів	Отримання достовірних даних про товарообіг орендарів на щоденній основі особливо актуальне в кризовий час. Наприклад, можна впровадити популярну автоматизовану систему збору продажів Sales Flow. В першу чергу мова йде про контроль виручки функціонуючих орендарів: заклади, що працюють на винос, салони зв'язку, продуктові магазини, аптеки чи оптики, магазини, які видають інтернет-замовлення. Якщо раніше орендарі неохоче погоджувалися встановлювати систему на їх касові апарати, то зараз більшість йдуть на зустріч, тому що їх прохання за орендними умовами задовольняються. З орендарями, які закриті на карантин, можна проводити підготовчі роботи: підписання додаткових угод, переговори, анкетування або щось інше. Це дозволить максимально швидко стартувати установки після того, як всі відкриються. Наявність щоденних і достовірних даних по виручці орендарів дозволить: оцінювати частку орендних платежів у виручці орендаря; своєчасно зрозуміти момент виходу орендаря з кризи (не раз на місяць аналізувати одну цифру, а в щоденній динаміці); контролювати товарообіг орендарів і не втратити на «прихованих» даних; отримувати дані щодо онлайн-замовлень, які були отримані в пункті видачі орендаря в ТЦ.
Маркетингові ініціативи	Незважаючи на те, що маркетингові бюджети урізані, саму маркетингову активність не варто припиняти. Ось деякі поради з цього напрямку: люди набагато більше часу стали проводити в соціальних мережах, маючи дані що тас-адрес, які відвідують офлайн об'єкт, можна зорієнтувати на них комунікації в онлайн. Це дозволить забезпечити цільовий розподіл існуючих маркетингових бюджетів; спілкування з цільовою аудиторією за допомогою онлайн заходів (дитячі розваги, тренінги, заняття). Це дуже мало витратний інструмент, який формує лояльність; проведення акцій для підтримки орендарів з метою стимулювати покупки в їх онлайн-магазинах; проведення досліджень через онлайн-чати спільноти ТЦ, щоб залишатися на зв'язку зі своїми клієнтами і знаходити інсайти для прийняття своєчасних рішень

Модель розробки політики управління оборотним капіталом підприємств